

RAADSINFORMATIEBRIEF

16R.00123

Van : college van burgemeester en wethouders
Datum : 15 maart 2016
Portefeuillehouder(s) : wethouder Schreurs en wethouder Haring
Portefeuille(s) : Ruimte
Contactpersoon : I. Baggen
Tel.nr. :
E-mailadres : baggen.i@woerden.nl

16R.00123

Onderwerp:

Peilnota ruimtelijk-economische koers U10

Kennisnemen van:

Kennis nemen van de in de Peilnota geformuleerde uitgeschreven eerste uitwerkingen van "groen, gezond en slim" als richtinggevend motief voor regionale koers.

Inleiding:

Bijgaand treft u de peilnota voor de ruimtelijk-economische koers U10 aan. Deze peilnota wordt aan alle raden van de betrokken U10-gemeenten ter consultatie aangeboden met het verzoek om er op te reageren en uw perspectief en kaders terug te geven. Dit kan onder meer aan de hand van de in de peilnota geformuleerde vragen.

De wethouders Ruimtelijke Ordening en Economie van de U10-gemeenten hebben samen het initiatief genomen tot een ruimtelijk-economische koers voor de U10-regio. Het doel van deze koers is het geven van energie, urgentie en richting aan de ruimtelijk-economische samenwerking binnen en buiten de regio.

De wens tot een ruimtelijk-economische koers voor de U10 komt niet uit de lucht vallen. Begin 2014 hebben de wethouders RO van de U10 een strategische ruimtelijke agenda opgesteld waarin de belangrijkste samenwerkingsvraagstukken in het ruimtelijk domein zijn benoemd. Verschillende landelijke en regionale experts benoemden tijdens dit proces dat er behoefte was aan een samenhangende koers voor de regio. Ook de raadsleden die betrokken waren bij Toekomstwerkboek gaven deze boodschap af.

Als eerste stap richting die koers is 2015 de Regioatlas U10 opgesteld, waarin de samenhang en identiteit van de regio zijn verbeeld. Deze is gepresenteerd op het U10-café in maart 2015. Tijdens het Regionale Assemblée (juni 2015) en de verdiepingsworkshops (november en december 2015) is de denkrichting vertaald naar de peilnota. De peilnota is de volgende stap in het proces.

Kernboodschap:

Waarom een ruimtelijk-economische koers?

De regio Utrecht is volgens de EU de meest competitieve regio van Europa. Dat biedt kansen voor profilering en verdere versterking van de samenwerking: zowel binnen de regio als met andere regio's. Maar de kracht van de regio brengt ook vraagstukken met zich mee: hoe accommoderen we de groei? Hoe gaan we om met de toenemende druk op de woningmarkt en leegstand van kantoren? Hoe gaan we om met onderlinge verschillen? En wat zijn de belangrijkste randvoorwaarden? De koers vraagt om regionaal

denken vanuit een lokaal perspectief: gemeenten en regio zullen elkaar moeten aanvullen en versterken om handen en voeten te geven aan die vraagstukken. Ook voor Woerden biedt dit kansen.

De peilnota

Om u in staat te stellen om in een vroegtijdig stadium bouwstenen en richting mee te geven aan de koers is bijgevoegde peilnota opgesteld. De peilnota behandelt de beoogde grondslagen van de uiteindelijke ruimtelijk-economische koers. De resultaten van de consultatie van de 10 gemeenteraden en de verdiepingsworkshops (die in november en december 2015 hebben plaatsgevonden) worden uiteindelijk bij elkaar gebracht in een concept-koersdocument.

Deze peilnota, waarin het richtinggevend motief 'groen, gezond en slim' uiteen wordt gezet, richt zich op het regionale schaalniveau en op de strategische hoofdlijnen. Er zijn uiteraard ook specifieke lokale ruimtelijk-economische thema's en vraagstukken, maar in de peilnota is gezocht naar de regionale focus die kansen biedt voor de gemeenten afzonderlijk en voor de regio als geheel. De uiteindelijke beoogde koers biedt straks een herkenbare basis waarbinnen accentverschillen per gemeenten kunnen worden aangebracht en vertaald naar concrete keuzes.

Er zijn op basis van een brede literatuurstudie, gesprekken met raadsleden en bestuursleden, professionals, wetenschappers en ambtenaren drie kernvraagstukken geformuleerd. Deze worden ingevuld vanuit een voor de regio herkenbaar profiel: 'groen, gezond en slim'.

De kernvraagstukken zijn:

- Hoe vergroten we onze agglomeratiekracht door samenwerking en complementariteit?
- Hoe kunnen we de groei van de regio opvangen en tegelijk de kwaliteit van de leefomgeving versterken?
- Hoe gaan we om met sociaal- economische verschillen in de regio?

De concrete vragen die voorliggen voor reactie vindt u terug in de peilnota. We wensen hier te benadrukken dat de peilnota in deze fase nog niet dient te worden vastgesteld. Uw reacties nemen wij mee naar de U10.

Vervolg:

De raad geven we in overweging de RIB te agenderen in de commissie Ruimte van 14 april 2016, zodat de raad tot gezamenlijke input komt waar het college kennis van kan nemen.

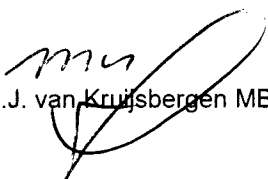
De planning vanuit de regio is om direct na de zomer 2016 het eindresultaat van alle verkregen reacties, opnieuw aan de diverse U10-gemeenten ter vaststelling aan te bieden.

Bijlagen:

1. Raadsinformatiebrief onder corsanummer: 16R.00123
2. Peilnota ruimtelijk-economische koers U10 onder corsanummer: 16i00807
3. Concept standpunten college onder corsanummer 16i.01515
4. Oplegnotitie bij de Peilnota onder corsanummer. 16i.01516
5. Atlas regio Utrecht onder corsanummer 16i.01517

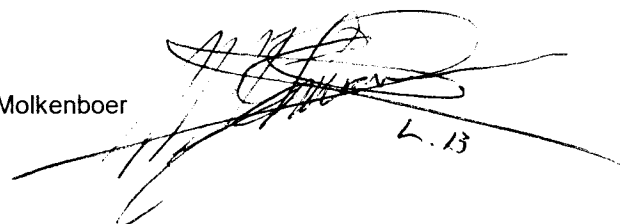
De secretaris

drs. M.H.J. van Kruisbergen MBA

De burgemeester

V.J.H. Molkenboer

L. 13

Peilnota ruimtelijk-economische koers U10

20 januari 2016

*deze Peilnota is opgesteld onder verantwoordelijkheid van de U10
Bestuurstafels Ruimte & Economie*

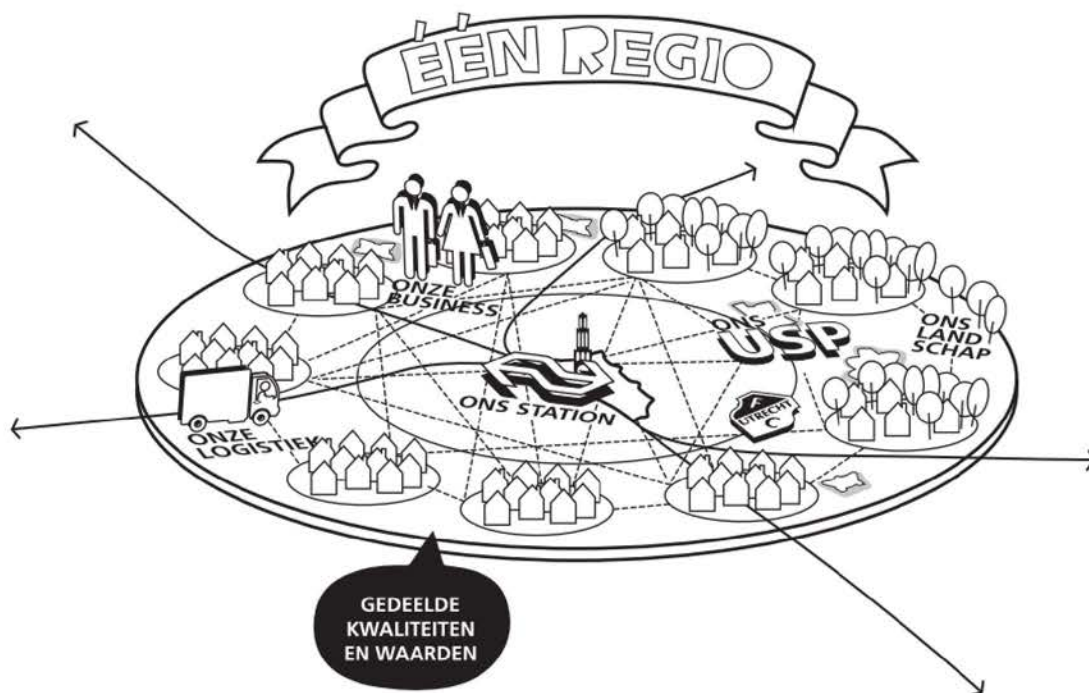
1. Een koers voor de regio

Het gaat goed met de Utrechtse regio

De regio Utrecht kent een bijzonder aantrekkelijk woon- en vestigingsmilieu, een sterke economie, een hoog kennisniveau, een divers palet aan hoogwaardige landschappen en een zeer gunstige ligging. Utrecht ligt centraal in Nederland op de A2-kennisas tussen Amsterdam en Eindhoven, met een groeiende, jonge bevolking in een vergrijzende samenleving, creatieve ondernemers en leveranciers van slimme diensten en producten. De regio heeft een overzichtelijke schaal: zowel het stedelijk centrum met topvoorzieningen als de bijzondere landschappen eromheen bevinden zich op fietsafstand. De Universiteit Utrecht vormt een belangrijke economische motor van de regio, daaromheen heeft zich een sterk cluster ontwikkeld op het gebied van life sciences, duurzaamheid en gezondheid. We kunnen trots zijn op de topkwaliteit en diversiteit die de regio nu al te bieden heeft. Niet voor niets is de regio Utrecht volgens de EU de meest competitieve regio van Europa.

De regio Utrecht als daily urban system én als ruimtelijk-economische magneet

Binnen de Utrechtse stadsregio zijn de meeste dagelijkse relaties en verplaatsingen van personen en bedrijven te herkennen. Een groot deel van de mensen woont, werkt, volgt onderwijs, recreëert in de regio en maakt er gebruik van de vele voorzieningen. Voor de meeste van hen zijn de bestuurlijke grenzen in de regio nauwelijks relevant, ze voelen zich verbonden met de hele regio. Dit vraagt om een gezamenlijke aanpak van kansen en vraagstukken.

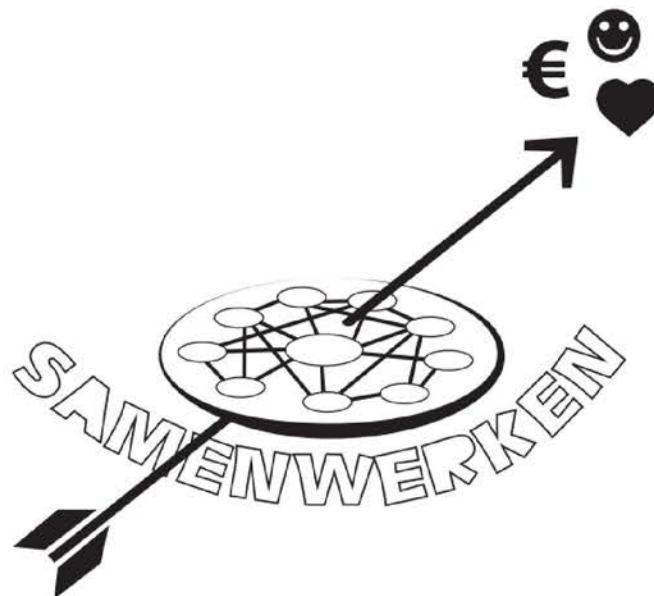

De regio vormt niet alleen een stadsregionaal systeem, het is ook een economisch brandpunt van een veel groter stedelijk netwerk. De noordvleugel van de Randstad – en met name de regio's rond Amsterdam en Utrecht – werkt als magneet voor economische activiteiten en hoger opgeleide arbeidskrachten. De effecten daarvan zijn merkbaar in andere regio's in de nabijheid en op nationaal

en internationaal schaalniveau. Het is aan Utrecht om die centrale positie in het Nederlandse stedennetwerk nog beter te benutten. Dat vraagt om verdere versterking van de samenwerking binnen de regio en met omliggende regio's.

Voorspoed is geen vanzelfsprekendheid; van concurrentie naar complementariteit

Hoewel het de regio nu goed gaat, is het niet vanzelfsprekend dat dit zo blijft. De dynamiek in de regionale en mondiale economie is hoogst onvoorspelbaar. De regio heeft een sterke nationale positie, maar het belang van dit nationale schaalniveau kan op termijn kleiner worden, onder meer door internationalisering van de economie en verdere Europese integratie. Maar het grootste risico is misschien wel dat het ons nu "vanzelf" zó goed lijkt te gaan, dat we als regio achterover gaan leunen. Welvaart en welzijn zijn niet vanzelfsprekend, ook niet in de Utrechtse regio; dat vereist continue aandacht en energie. Ook andere regio's binnen en buiten Nederland profileren en ontwikkelen zich. Als gemeenten en regio's elkaar daarin beconcurreren, dan kan dat leiden tot meer van het zelfde. Daarom is het van belang om de nadruk te verleggen van concurrentie naar complementariteit, waarbij iedere stad en regio uitgaat van zijn eigen kracht en identiteit.

Een gezamenlijke koers voor energie, urgentie en richting

De veranderende verhoudingen in de samenleving en de toenemende snelheid van technologische innovaties vergroten de behoefte aan een sterkere regionale organisatiekracht. Kennisinstellingen, onderwijs, overheden en ondernemers; geen van hen kan het meer alleen. Dit vraagt om een zelfbewuste en scherpe koers voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling van de regio. Een koers die energie, urgentie en richting geeft aan de ruimtelijk-economische samenwerking binnen en buiten de regio en die over langere termijn wordt vastgehouden. Dat vereist duidelijke keuzes, een helder profiel en "regionaal gunnen". Tegen deze achtergrond hebben de wethouders Ruimte en Economie het initiatief genomen om met de partners in de regio een Ruimtelijk-economische koers te formuleren. Een gezamenlijke koers van tien gemeenten, die enerzijds kan dienen als richtinggevend bouwsteen voor de (strategische) beleidsstukken van de individuele gemeenten, en anderzijds richting geeft aan de U10-samenwerking, positionering en lobby.

Peilnota: welke kaders en richting geven de gemeenteraden ons mee bij de verdere uitwerking?

Deze peilnota beoogt een gesprek in de U10-gemeenteraden op gang te brengen, over de gezamenlijke koers van de regio en de manier waarop elk van de gemeenten daar aan kan bijdragen. Met dit document vragen wij de gemeenteraden om hun kaders en richting terug te geven. Het eindresultaat, het document waarin de koers uiteen wordt gezet, zal medio 2016 worden afgerond en daarna ter vaststelling aan de gemeenteraden worden aangeboden.

Stappen naar een ruimtelijk-economische koers

Begin 2014 hebben de wethouders RO van U10 een [strategische ruimtelijke agenda](#) opgesteld, waarin de belangrijkste samenwerkingsvraagstukken in het ruimtelijk domein zijn benoemd. In dat proces werd ons in [gesprekken met "smaakmakers" binnen de regio](#) meegegeven dat er behoefte aan een samenhangende koers voor de ruimtelijk-economische ontwikkeling van de regio. Diezelfde boodschap gaven vertegenwoordigers uit Den Haag en raadsleden van alle U10-gemeenten in het [Toekomstwerkboek](#). Als wethouders RO en economie van U10 willen we met deze ruimtelijk-economische koers hieraan een vervolg geven. Als eerste stap maakten we in de eerste helft van 2015 de [Regioatlas](#), waarin de samenhang en identiteit van de regio is verbeeld.

De inhoud van deze Peilnota is tot stand gekomen na gesprekken aan de U10-bestuurstafels Ruimte en Economie en op basis van drie verdiepende werksessies met deskundigen, raadsleden, bestuurders en externe partijen in november en december 2015. Dit proces heeft geleid tot een formulering van een richtinggevend motief voor de koers ("Groen, gezond en slim", paragraaf 2) en tot een duiding van de belangrijkste kernvraagstukken voor uitwerking van de koers (paragraaf 3 t/m 6). Bij elk van deze paragrafen zijn vragen geformuleerd, die kunnen worden betrokken bij bespreking van het document in de gemeenteraden.

2. Hoofdkeuze: Naar een groene, gezonde en slimme regio

Accommoderen van de groei: “groen, gezond en slim”

De Economic Board Utrecht (EBU) heeft er in zijn strategische agenda voor gekozen om maatschappelijke uitdagingen te vertalen naar economische kansen, langs de thema's Groen, Gezond, Slim. EBU vraagt overheden om met buurgemeenten, ondernemers en kennisinstellingen het (inter)nationale podium te claimen voor regionale kracht en de successen op het gebied van gezondheid, life sciences en duurzaamheid. Die handschoen pakken wij als samenwerkende U10 gemeenten graag en enthousiast op. We willen werken aan een regio die voor alle bewoners zowel werk als een hoge kwaliteit van leven biedt, met gezonde mensen, een duurzame leefomgeving en een innovatieve economie. Tegen deze achtergrond hebben de wethouders Ruimte en Economie met elkaar de hoofdrichting van de ruimtelijk-economische koers verkend: het richtinggevend motief.

Richtinggevend motief ruimtelijk-economische koers U10

Utrecht is de meest competitieve regio van Europa en heeft een fantastisch leef- en vestigingsklimaat. Utrecht is de voorbije decennia sterk gegroeid, en blijft dit naar verwachting ook de komende decennia doen. **De uitdaging van Utrecht is om de groei te accommoderen en tegelijkertijd de hoge kwaliteit van leven en concurrentiekracht te blijven versterken. Om dat voor elkaar te krijgen, kiest de regio voor groen, gezond en slim als richtinggevend motief voor zijn ruimtelijk-economische koers.** De uitgangssituatie is goed: de Utrechtse kenniseconomie excelleert op het gebied van gezondheid en *life sciences* en de bevolking is relatief gezond. Door de aanwezige kennis nog meer in de regio toe te passen, kan Utrecht zich ontwikkelen tot proeftuin en icoon. Er mogen ruimtelijke, economische en sociaal-maatschappelijke verschillen zijn in de regio, maar de koers is gericht op kansen voor iedereen. Zo wordt bijgedragen aan een gezonde leefomgeving, een gezonde bevolking én aan duurzame economische groei.

Met deze keuze voor *groen, gezond en slim* sluiten we aan bij de strategische agenda van de EBU en bij de Utrechtse inzet voor Agenda Stad, die momenteel wordt uitgewerkt in “City Deals” met het rijk.

We hebben verkend met welke ingrediënten deze begrippen richting kunnen geven aan de ruimtelijk-economische koers:

- *Groen: circulaire economie in een groene omgeving*
Ingrediënten: energiepositief wonen en werken, duurzaam mobiliteitsstelsel, duurzame herontwikkeling stedelijk gebied, versterken landschappen en groene leefomgeving.
- *Gezond: gezonde economie, en gezonde bevolking*
Ingrediënten: health en life sciences als Utrechtse topclusters, gezonde en zelfstandige mensen, een regio waarin iedereen meetelt en meedoet, leefomgeving die uitnodigt tot bewegen.
- *Slim: nieuwe verbindingen van kennis en business*
Ingrediënten: verbinding van groen en gezond met de sterke sector zakelijke dienstverlening/ICT, research en development, versnellen van infra- en infostructuren, versterken koppeling onderwijs en arbeidsmarkt.

Groen, gezond en slim zijn geen begrippen die op zich zelf staan. Groen, gezond en slim gaan vaak hand in hand; juist de combinatie van deze begrippen kan richting geven aan de koers. Daarom gaan we in de ruimtelijk-economische koers op zoek naar antwoorden op de vraag hoe deze begrippen elkaar kunnen versterken.

Kernvraagstukken

Bij de uitwerking van dit richtinggevend motief zullen we scherp moeten verwoorden wat de koers nu betekent voor de keuzes die we samen en op lokaal niveau maken. De belangrijkste dilemma's en vragen die daarin een rol spelen hebben we samengevat in drie kernvraagstukken, die de komende paragrafen worden uitgewerkt:

- Hoe vergroten we onze agglomeratiekracht door samenwerking en complementariteit?
- Hoe kunnen we de groei van de regio opvangen en tegelijk de kwaliteit van de leefomgeving versterken?
- Hoe gaan we om met sociaal-economische verschillen in de regio?

Vraag aan U10-gemeenteraden:

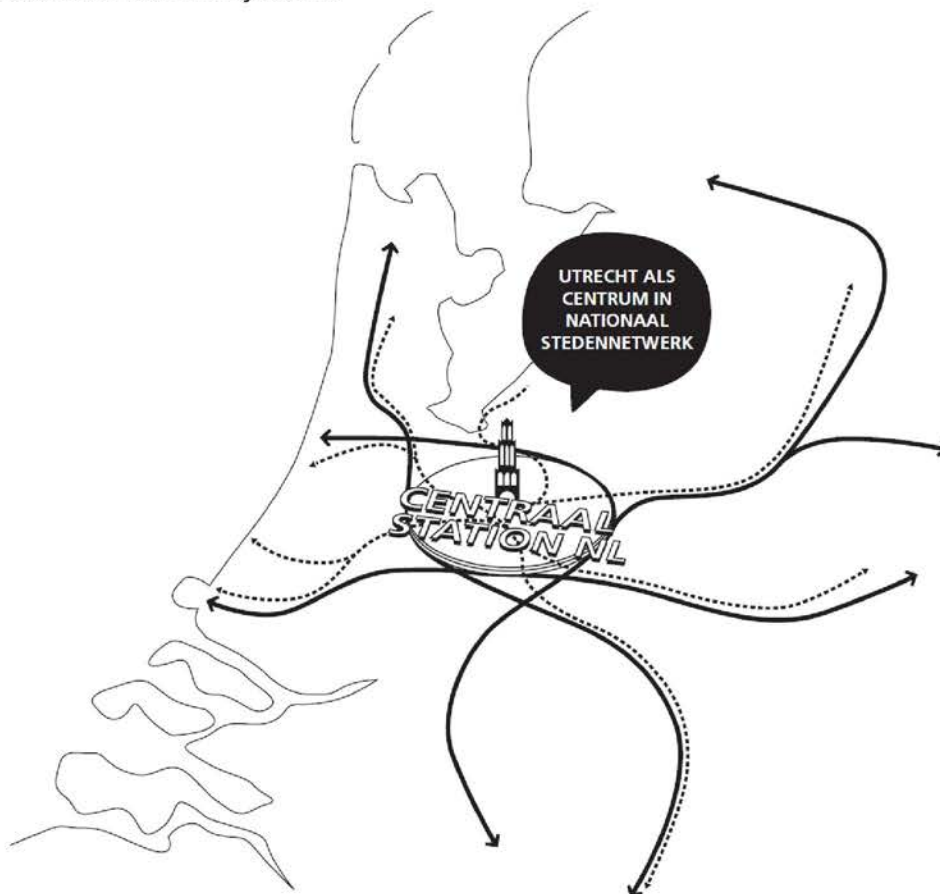
- **Wat kan uw gemeente bijdragen aan een strategie die uitgaat van groen, gezond en slim? (voortbouwend op de hierboven geformuleerde trefwoorden; denk aan: kwaliteiten, initiatieven, projecten, kennis)**

3. Kernvraagstuk: Hoe vergroten we onze agglomeratiekracht?

Het toenemende belang van agglomeratiekracht voor regionaal-economische ontwikkeling

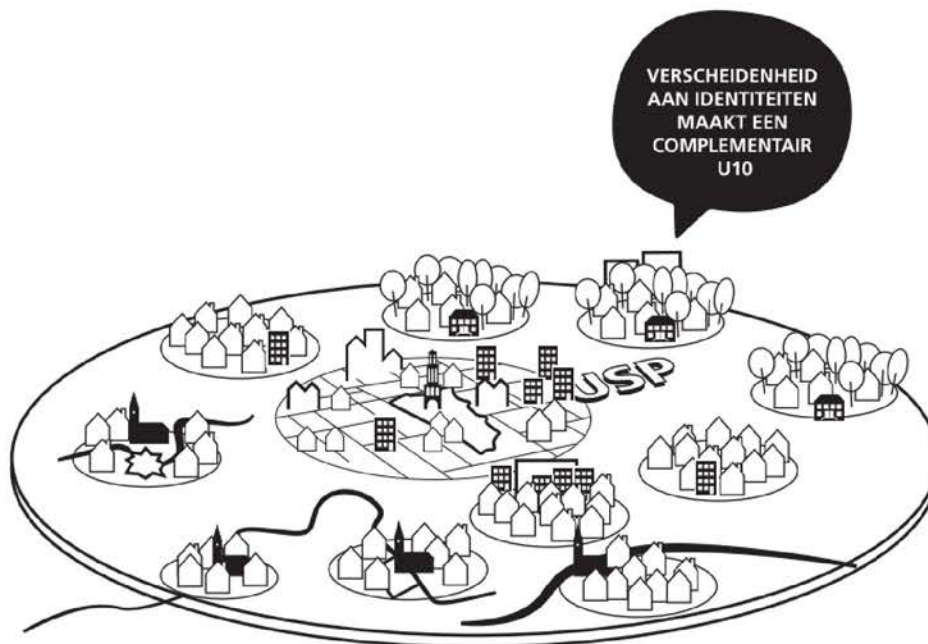
In steden is sprake van agglomeratievoordelen, omdat bedrijven profiteren van elkaars nabijheid en omdat er een beter en specialistischer arbeidsaanbod is. Gemiddeld genomen is er in een stedelijke regio een productiviteitswinst van 2%-10% per inwoner bij verdubbeling van het aantal inwoners. Nederland kent geen écht grote steden, maar bestaat uit een netwerk van middelgrote en kleine steden die relatief dichtbij elkaar liggen. Het blijkt ook mogelijk om te investeren in agglomeratiekracht door een netwerk van steden te vormen waarbij (infrastructuur)verbindingen van hoog niveau zijn; hiermee wordt ook meer gezamenlijke massa gecreëerd. Daarnaast kunnen regiogemeenten, door de nabijheid van het centrale Utrecht, beter gebruik maken van de massa van de stad.

De regio Utrecht heeft een verbindende en centrale rol in het Nederlandse stedennetwerk. Dat zorgt vanzelf al voor agglomeratiekracht in Utrecht. We zouden nog beter profiteren van onze centrale ligging als we met andere stedelijke regio's op zoek gaan naar onderlinge complementariteit, in plaats van elkaar te beconcurreren. Dat kan alleen door samenwerking worden bereikt. Het vraagt van elke regio, en ook van elke kern daarbinnen, om uit te gaan van eigen kwaliteiten en identiteit. Daarbij hoort ook het accepteren en waarderen van verschillen, binnen regio's en tussen regio's. Om optimaal te kunnen profiteren van de stedelijke netwerken staat elke stad en regio voor de uitdaging om het eigen unieke profiel te vinden: economische sectoren die de potentie hebben om banen en waarde te creëren, privaat geld aan te trekken en die op lange termijn het traject van de stedelijke economie zouden kunnen bijsturen.

Complementariteit binnen de Utrechtse regio

De Utrechtse regio heeft, met Amsterdam, de voorbije decennia geprofiteerd van de sterke nationale positie in zakelijke dienstverlening en de financiële sector. Onder invloed van technologische ontwikkelingen en de internationalisering van de economie is het verdienvermogen van deze sectoren minder aan het worden. Bij het medische cluster, de kennisinstellingen en de creatieve industrie is juist een sterke groei te zien. De regio staat voor de opgave de traditioneel sterke sectoren te verbinden aan de kennisintensieve en creatieve sectoren en daarin te zoeken naar maatschappelijk relevante “crossovers”. Dit draagt bij aan nieuwe markten, verdienmodellen en product- en dienstenontwikkeling. Indien elke gemeente daar zijn eigen identiteit en kwaliteit aan kan verbinden, versterken we het profiel van de regio en zijn we een nog aantrekkelijker partner met meer massa.

Toekomstbeeld: Utrechtse regio als knooppunt en ontmoetingsplaats voor kennis en samenwerking
Utrecht is het “centraal station van Nederland”. Hier komen nationale netwerken samen. Dat zorgt van oudsher al voor een sterke positie in logistiek, distributie, (groot)handel en nationaal georiënteerde dienstverlening. De laatste jaren is de trend waarneembaar dat Utrecht ook steeds meer als nationale ontmoetingsplaats gaat functioneren, met talrijke congres- en vergadercentra en bedrijfsverzamelcentra als representanten. Utrecht is ook een belangrijke centrale knoop aan de “kennisas A2”, waar de ruimtelijk-economische groei van Nederland zich steeds meer concentreert. Deze uitstekende positie van Utrecht in het netwerk kunnen we versterken als we, met groen, gezond en slim als vertrekpunt, een scherper profiel voor de regio formuleren. Op basis daarvan kunnen we samenwerkingsrelaties kunnen aangaan met andere regio’s zoals Eindhoven, Amsterdam, Leiden en Wageningen.

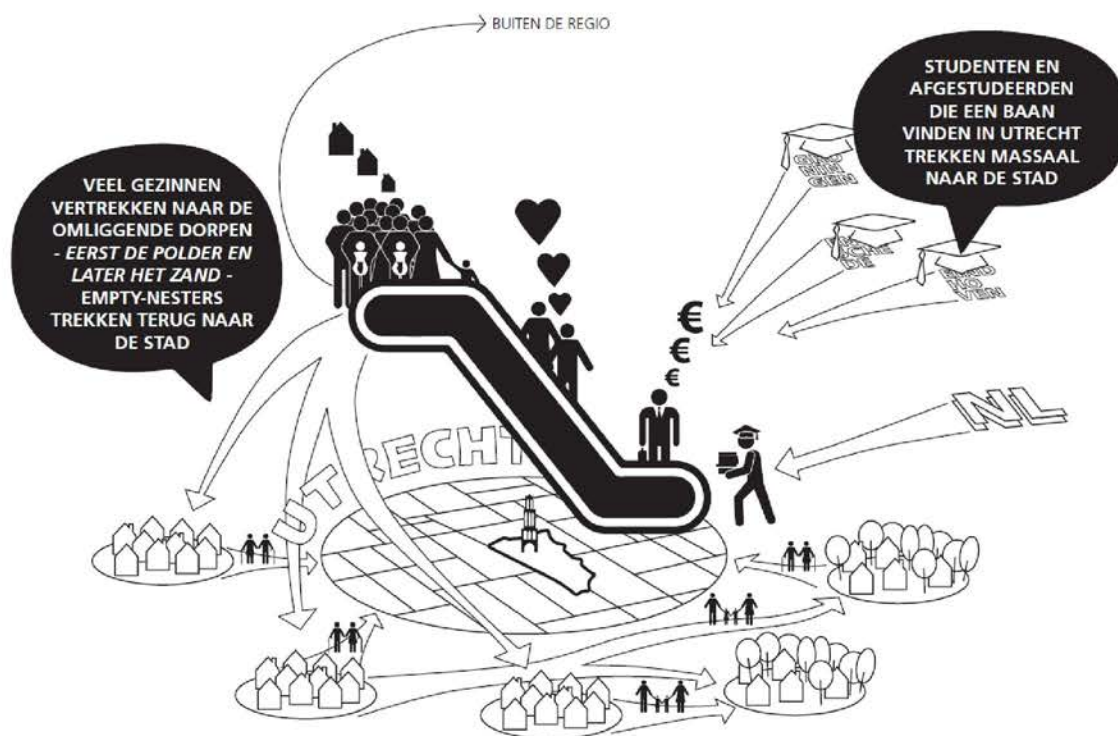
Vraag aan U10-gemeenteraden

- Op welke wijze is uw gemeente onderscheidend in de Utrechtse regio?

4. Kernvraagstuk: Hoe groeien we met kwaliteit?

De regio groeit en blijft groeien

Voorals in de Noordvleugel van de Randstad is en blijft de komende decennia sprake van een sterke bevolkingsgroei. Jonge mensen in heel Nederland zoeken de beste woon- en leefomgeving passend bij de fase in hun leven en kijken van daaruit welke banen bereikbaar zijn. De regio Utrecht heeft door zijn centrale ligging een grote aantrekkingskracht voor mensen vanuit heel Nederland. En als mensen zich eenmaal in de regio hebben gevestigd, gaan ze er niet snel meer weg. Dat heeft te maken met de vele kwaliteiten die de regio te bieden heeft. Ruimtelijk-economisch zijn daarbij de “traditionele” randvoorwaarden zoals adequate infrastructuur, voldoende woonruimte, goede voorzieningen en een prettige leefomgeving van belang, maar ook gezondheid en duurzaamheid worden steeds belangrijker als economische vestigingsvoorwaarden. Waar vroeger werknemers verhuisden naar waar het werk was, is nu, mede door technologische ontwikkelingen, een omgekeerde tendens waar te nemen: het werk is daar waar de mensen graag wonen. Er is op die manier in Utrecht sprake van een wisselwerking tussen wonen en werken: juist de kennisintensieve economische sectoren concentreren zich in stedelijke gebieden waar hun potentiële werknemers zich graag vestigen. Hoe koppelen we deze groei aan verdere versterking van de kwaliteit van de leefomgeving, zodat deze wisselwerking in stand blijft?

Niet alleen het aantal inwoners neemt toe, ook het aantal bezoekers. Er zijn kansen om nog stappen te maken op toeristisch gebied. Hoe kan de regio internationaal beter vermarkt en ontsloten worden? Welke iconen zijn er, aan welke thema's kan gedacht worden, over welke doelgroepen hebben we het? We willen hier gezamenlijk stappen in maken, zodat meer bezoekers van onze mooie regio kunnen genieten.

Door de groei van de regio komt ook het interne mobiliteitsnetwerk onder druk te staan. Om bereikbaarheidsproblemen te voorkomen zullen keuzes en investeringen nodig zijn.

Toekomstbeeld: Compacte landschapstad

Groei van inwoners en arbeidsplaatsen vraagt om nieuwe woningen en werklocaties, en zal gepaard gaan met groei van mobiliteit. Daarbij is steeds minder sprake van gescheiden woon- en werkgebieden, maar steeds meer van een samenhangende dynamische stedelijke omgeving. Ook de woningmarkt en voorzieningen richten zich meer op stedelijk wonen, terwijl het groen rondom het stedelijk gebied als belangrijke kwaliteit juist gekoesterd en beter benut kan worden. Deze ontwikkelingen leiden tot een ruimtelijk strategie waarin de stedelijke regio en zijn groene omgeving steeds meer als één geheel functioneren, met daarbij horende nieuwe economische perspectieven. Deze dynamische stedelijke omgeving is aan elkaar verbonden door een slim en duurzaam mobiliteitssysteem waarbij de nadruk ligt op een hoogwaardig regionaal fiets- en openbaarvervoer netwerk. De behoefte aan stedelijk wonen en dynamische, multifunctionele woon- en werkmilieus wordt in de kernen opgevangen, terwijl de groene omgeving aan kwaliteit wint en nieuwe economische betekenis krijgt voor bijvoorbeeld duurzame energie en wateropvang. Een compacte landschapstad. De regio wordt daarmee een proeftuin en etalage voor “gezond stedelijk wonen”, wat onze internationale propositie op het gebied van *healthy urban living* nog geloofwaardiger maakt.

Dit toekomstbeeld raakt aan de programmatische en ruimtelijke keuzes in de regio en kan richting geven aan de samenwerkingsvraagstukken die wij in 2014 als [strategische ruimtelijke agenda](#) voor de U10 formuleerden. Bijvoorbeeld:

- De keuze voor transformatie van kantoorlocaties en het terugdringen van de plancapaciteit voor nieuwe kantoren (conform de afspraken die we daarover met elkaar en met de provincie maakten).
- De keuze voor verdere ontwikkeling van een duurzaam en gezond mobiliteitssysteem met prioriteit voor fiets en openbaar vervoer, en houden in onze ruimtelijke keuzes rekening met de verdere versterking van dit mobiliteitssysteem (transit-oriented development, m.n. in en rond bereikbaarheidsknooppunten).

- De keuze voor het opvangen van de forse woningbouwopgave op binnenstedelijke (transformatie-) locaties.
- De keuze voor sterke centra en binnensteden. De retailmarkt neemt af, dus zijn we zeer terughoudend met faciliteren van perifere detailhandel. Samenwerken op dit terrein is noodzaak.
- De keuze voor een vitaal landelijk gebied met leefbare kleine kernen en een duurzame balans tussen landbouw, nieuwe economische dragers, natuur en landschap (bijvoorbeeld rondom de bodemdalingsproblematiek).
- De keuze voor het bieden van ruimte aan duurzame energiebronnen, zowel in de bebouwde omgeving als in het landelijk gebied.

Vragen aan U10-gemeenteraden

- **Welke concrete keuzes en uitgangspunten zijn nodig om de groei van de regio op een groene, gezonde en slimme manier te accommoderen? (met bovenstaande keuzes als vertrekpunt)**

5. Kernvraagstuk: Hoe gaan we om met sociaal-economische verschillen?

Middenklasse onder druk

De Utrechtse regio ontwikkelt zich steeds meer tot een regio voor kenniswerkers. De regio onderscheidt zich dan ook met een groot aandeel hoog opgeleiden. Vooral in de stedelijke gebieden zijn er daarnaast veel laaggeschoolde inwoners. De groep daartussen, de mensen met een middelbare opleiding, staat onder druk. Voor deze groep neemt de werkgelegenheid gestaag af, vooral door steeds verdere automatisering en digitalisering. Het risico bestaat dat deze mensen op de arbeidsmarkt met laaggeschoolden gaan concurreren om dezelfde banen. Bovendien is er in grote delen van de regio voor mensen met een modaal inkomen nauwelijks een geschikt aanbod van woningen. Daardoor worden deze huishoudens in toenemende mate naar gebieden buiten de regio gedrukt. De goed bereikbare en stedelijke gebieden worden onbetaalbaar omdat ze zo in trek zijn en de sociale huurmarkt is voor de middenklasse niet toegankelijk.

Een krimpende middenklasse kan ook in Utrecht na verloop van tijd leiden tot een zekere *maatschappelijke kloof*. Tegenover een grote groep hoger opgeleide en welvarende inwoners staat ook een omvangrijke (vaste) groep inwoners die niet of nauwelijks kans maken op een baan. Nieuwe banen worden vooral door nieuwe regiobewoners ingevuld. Deze verschillen manifesteren zich ook rondom gezondheid; het verschil tussen hoogste en laagste inkomensgroepen in het aantal levensjaren dat mensen in goede gezondheid leven is de voorbije jaren toegenomen tot 15 á 20 jaar.

Verschillen in de economische structuur

De kenniseconomie fungeert steeds meer als economische motor van de Utrechtse regio. Niettemin: andere sectoren, zoals handel, bouwnijverheid en logistiek vertegenwoordigen nog altijd een groot aandeel in het totaal van de arbeidsplaatsen en de toegevoegde waarde van de regio. Deze sectoren zijn van groot belang omdat de regionale economie ook stuwende sectoren nodig heeft om conjuncturele schommelingen te kunnen opvangen, en kunnen bovendien ook bijdrage aan een groene, gezonde en slimme economie. Nieuwe, kleinschalige en “schone” vormen van maakindustrie (bv 3D-printing) zijn kansrijk, zonder dat dit gepaard gaat met nieuwe milieu- en leefbaarheidsproblemen. Maar ook vanuit sociaal-maatschappelijk perspectief is een brede economische basis nodig. Bedrijventerreinen zijn ook van groot belang, om voor alle inwoners van de regio voldoende werkgelegenheid te kunnen bieden. Daarmee voorkomen we ook dat Utrecht te elitair wordt en er groepen en gebieden buiten de boot gaan vallen.

Uiteraard kennen alle gemeenten in de regio een gevarieerde economische structuur, maar als wordt gekeken naar de grootste gemene delers zijn er ook accentverschillen herkenbaar:

- De ontwikkeling van de gemeenten aan de *oostkant* van Utrecht heeft veel te maken met de nabijheid van Utrecht Science Park. De Bilt zet in op de *life-science as* met bedrijvigheid voor kenniswerkers, farmaceutische bedrijven op het Antonie van Leeuwenhoekterrein en doorontwikkeling van Berg en Bosch als hotspot voor innovatieve medische bedrijven, zorg- en kennisinstellingen. Bunnik heeft nog ruimte voor wonen in de “voortuin” van het stadsgewest. Ook de vernieuwingsopgave op kantoorlocatie Rijnsweerd kan profiteren van de groei op Utrecht Science Park. Zeist is vooral gericht op zorg, zakelijke dienstverlening en sport en kent veel solitaire kantoren in een groene setting.

- Het *zuiden en westen* van de regio heeft een bredere economische structuur, die nog beter kan worden verbonden aan “groen, gezond en slim”. Deze gemeenten kennen verhoudingsgewijs meer opleidingen en arbeidsplaatsen voor minder hooggeschoolde arbeid. In de gemeenten Houten, IJsselstein, Vianen, Nieuwegein en Woerden, is, net als aan de noordwestkant van Utrecht (Lage Weide) en Stichtse Vecht, ruimte voor logistiek, maakindustrie en handel. Deze sectoren profiteren van de gunstige ligging op de “draaischijf” van de A2, A12 en A27. Dat geldt ook voor het grote aantal branche- en vakorganisaties in dit deel van de regio, waarmee met name Woerden zich onderscheidt.

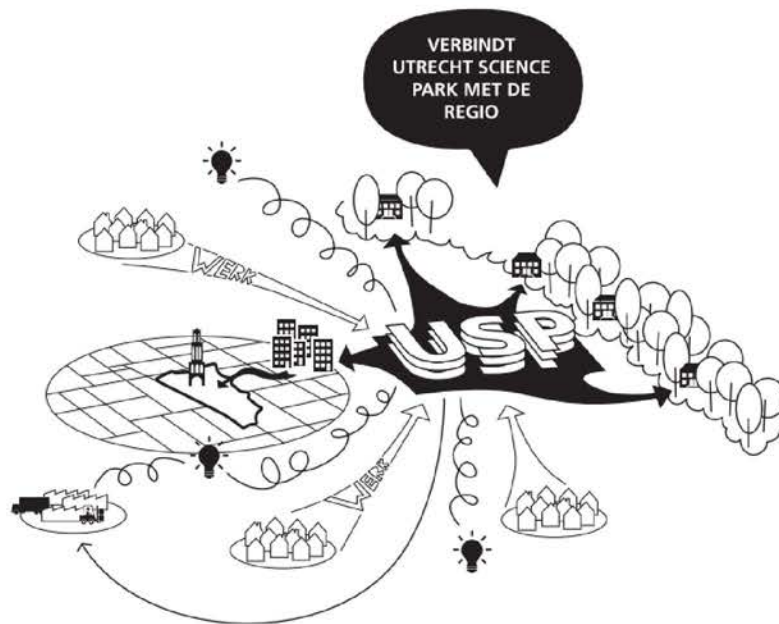

Hoewel beide typen economie van groot belang zijn voor de regio, moeten we voorkomen dat ze als twee gescheiden werelden gaan functioneren. Dat zou niet alleen ruimtelijk-economische uitsorteringen kunnen bevorderen, het gaat ook ten koste van de innovatiekracht van de regio.

Toekomstbeeld: evenwicht en verbindingen in economische structuur

De regio staat voor de opgave om de groeisectoren (kennisclusters rondom life sciences en health, creatieve sector), te verbinden aan van oudsher sterke sectoren die onder druk staan (ICT, zakelijke dienstverlening, logistiek). Op die manier kan de ruimtelijk-economische koers voor nieuwe regionale economische verbindingen zorgen en wordt voorkomen dat het evenwicht in de regionale inzet te veel uit balans raakt.

De ICT-sector en de zakelijke en financiële diensten zijn in omvang en groei de meest onderscheidende sectoren in de regio Utrecht. In deze sectoren is al langer sprake van een noodzaak voor vernieuwing van dienstverlening en verdienmodellen. Daar zijn ook kansen voor: transitie in de zorg en een duurzame leefomgeving kunnen niet tot stand komen zonder nieuwe financiële, organisatorische en juridische arrangementen. Ook voor een impuls in Research & Development-activiteiten biedt het vestigingsmilieu van Utrecht uitstekende kansen, vooral door een betere koppeling van dienstverlening, kennis en moderne vormen van industrie. Daarmee kan een multipliereffect optreden, waarbij één baan in de R&D tot banen leidt in de productie, bij toeleveranciers en in de servicedienstverlening.

Vraag aan U10-gemeenteraden

- **Met welke maatregelen stimuleren we een evenwichtige sociaal-economische structuur in de regio? (bijvoorbeeld: woningmarkt, economisch beleid, inzet op gezondheid)**
- **Welke kansen ziet u in uw gemeente om de kenniseconomie te verbinden met de maakindustrie, logistiek en handel? (bijvoorbeeld: innovatieve bedrijven, samenwerkingen tussen bedrijven of tussen onderwijs en arbeidsmarkt)**

6. Vervolgstappen naar een ruimtelijk-economische koers

Er wordt gestreefd naar afronding van het koersdocument in 2016. In dat proces zijn de volgende stappen te onderscheiden (planning indicatief):

1. *Behandeling gemeenteraden peilnota (1e kwartaal 2016)*

In U10-verband is geen sprake van regionale besluitvorming, iedere raad besluit afzonderlijk. Met deze peilnota worden raden vroeg in het proces betrokken zodat zij in de gelegenheid zijn om richting en kaders mee te geven.

2. *Verdieping en verbeelding in concept-koers (2/3^e kwartaal 2016)*

In het voorjaar van 2016 worden de resultaten van de gesprekken in de gemeenteraden en de verdiepingsworkshops (die in november en december 2015 plaatsvonden) bij elkaar gebracht in een concept-koersdocument. Daarbij wordt de koers ruimtelijk en gebiedsgericht uitgewerkt en vertaald naar een samenwerkingsagenda in het ruimtelijk-economisch domein. De concept-koers wordt besproken in een regionale bijeenkomst voor raadsleden en andere belangstellenden.

3. *Besluitvorming (3/4^e kwartaal 2016)*

De ruimtelijk-economische koers wordt in de zomerperiode afgerond, waarna het document in het najaar van 2016 ter besluitvorming kan worden geagendeerd in colleges en gemeenteraden.

De provincie is een belangrijke strategische partner in het ruimtelijk-economische domein en daarmee ook in het proces richting een deze strategische koers. De provincie gaat in 2016 zelf werken aan een herijking van de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie en werkt bovendien toe naar een integrale omgevingsvisie. De provincie wordt dan ook nauw betrokken bij de verdere uitwerking van de koers, zodat dubbel werk wordt voorkomen.

Concept-standpunten college B&W

De inhoudelijke standpunten van het college (in concept) over de bijdrage van Woerden aan:

1. een strategie die uitgaat van groen, gezond en slim;
2. het onderscheidend vermogen in de Utrechtse regio;
3. de keuzes om de groei van de regio te accommoderen;
4. kansen om kenniseconomie te verbinden met de maakindustrie, logistiek en handel; stimuleringsmaatregelen voor een evenwichtige sociaal- economische structuur.

1. Strategie die uitgaat van groen, gezond en slim

- In U10 verband kan Woerden bijdragen aan een gezamenlijke visie op energie (van duurzaam opwekken tot energie besparen, zowel in stad als op platteland en de koppeling daarvan);
- Gezamenlijke visie op mobiliteit en op duurzaam bouwen, mogelijkheden nieuwe omgevingswet hierin toepassen. De strategie 'groen, gezond en slim' doorvoeren in alle sectoren waar dat van toepassing is.
- Gezamenlijk kennis ontwikkelingen, spreiden en toepasbaar maken voor ondernemers en bewoners t.b.v. verduurzamen van woningen en bedrijven.
- Innovatie in Woerden: denk aan Veenweide innovatiecentrum, project Groene Hart Circulair: biobased economie , Woerdense techniekdagen en daar duurzaamheid in verbinden, NME
- Met het veenweide innovatiecentrum wordt ingezet op het verduurzamen van de melkveehouderij in het veenweidegebied.
- De gevolgen van klimaatverandering zijn in Woerden heel actueel, gezien de bodemdalingsproblematiek. Initiatieven "groene" projecten van bedrijven in deze oppakken i.s.m. EBU.
- De mogelijke discussie en strategiebepaling over CO2 impact vanuit het veenweide gebied door oxidatie van het veen door lager waterpeil versus de economische activiteit landbouw

2. Onderscheidend vermogen in de Utrechtse regio

- Woerden onderscheidt zich in de U10 regio als 'Hoofdstad Groene Hart' aan de westkant van Regio Utrecht met een sterke verbinding Stad-Platteland en de gunstige geografische ligging: brug naar Den Haag, Rotterdam, Amsterdam. Economisch profiel onderscheidend o.a. in Kaas handel –en logistiek, productie en huisvesting vele branche-en vakorganisaties.

3. Keuzes om de groei van de regio te accommoderen

- Spanningsveld voor Woerden als stad in het Groene Hart en de daarbij horende cultuurwaarden met ruimtelijk-economisch vraagstuk: "Wanneer lopen we definitief aan tegen de grenzen van de groei en als dat gebeurt, wat willen we dan opofferen?" Antwoorden hierop te formuleren in het kader van de omgevingsvisie.
- De omgevingsvisie wordt opgesteld (2017), dit betreft de herijking van de Ruimtelijke Structuurvisie Woerden 2009-2030, en zal met de regionale koers worden afgestemd.
- In U10-verband is bekend dat er voor Woerden en de regio Utrecht-West als geheel tussen nu en 2020, sprake is van krapte aan bedrijventerreinen en bedrijfspanden op de bedrijfsruimtemarkt. Dit staat in het 'Regionaal convenant bedrijventerreinen regio Utrecht-West' wat in 2012 is afgesloten. De resultaten van dit convenant hebben o.a. een plek gekregen in de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (PRS) febr. 2013 vastgesteld) en de aangepaste Gemeentelijke Structuurvisie (maart 2013).
- In 2016 is de herijking van de Provinciaal Ruimtelijke Structuurvisie (PRS), wat het convenant, waarbij voor de uitbreidingsruimtebehoefte vraagt van bedrijven in Woerden met de provincie, het zoeken en vinden van geschikte locatie(s) voor 6 ha schuifruimte, ook in U10 verband wordt opgepakt.

- Groei van de economie accommoderen doet Woerden o.a. met flexibele bestemmingsplannen, het z.g. “Ja, tenzij.. beleid” en glasvezelnetwerk.
- Voor bedrijventerrein “Middelland” wordt gewerkt aan een (her) ontwikkelingsvisie met o.a. doelstelling/aanpak “vermindering kantoorleegstand” en behoud van werkgelegenheid.

Wonen

- In U10-verband is berekend dat er binnen de huidige plancapaciteit voor woningbouw, er een Regionaal een tekort is van 7000 woningen t/m 2020 en tussen 18.000 en 25.000 woningen tot 2040. Alle gemeenten vinden dat dit via inbreiding opgelost moet worden waarbij we accepteren dat er in deze regio altijd een zekere druk blijft op de woningmarkt.
- Woerden gaat voor kwalitatieve goede toevoegingen in de woningvoorraad (vraaggericht bouwen) waarmee aantrekkelijke woonmilieus worden gerealiseerd.
- Binnen de Gemeente Woerden is er voor de komende 10 jaar voldoende plancapaciteit (2350 woningen) voor bouw voor eigen bevolkingsgroei met een kleine plus voor de regionale opvang. Al vanaf de jaren 80 is het beleid in Woerden om te bouwen voor de eigen bevolkingsgroei met een kleine plus voor regionale opvang. We wilden destijds van Woerden geen groeikern en geen VINEX-wijk maken. Dit uitgangspunt is vastgelegd in de Woonvisie die de raad in 2015 heeft vastgesteld. We willen niet dat Woerden en Leidsche Rijn aan elkaar vastgroeien.
- Thema's Woerden: doorstroming en het terugdringen van het scheef-wonen
- Aandachtspunten: toevoegen van extra seniorenwoningen en voor grotere woongebieden: gedifferentieerd bouwen voor diverse huishoudens in diverse prijsklassen.
- Woonvisie: realisatie 25% sociaal (huur/koop) bij nieuwbouw om doelgroep te bedienen

Verkeer

- Woerden ligt centraal t.o.v.de vier grote steden. Via autosnelweg en OV zijn alle steden uitstekend bereikbaar. Dit vertaalt zich o.a. naar een sterke aanwezigheid bedrijven die actief zijn in vervoers-/logistieke en distributiesector.
 - Woerden kan als westelijk gelegen Utrechtse gemeente, samen met gemeentes als Bodegraven Gouda en Alphen a/d Rijn, invulling geven aan een sleutelpositie voor provinciale verkeerskundige samenwerking en verbinding Noord- en Zuidvleugel.
 - De verkeerskundige kracht van Woerden schuilt deels in de overgang van stad naar land. Zorg en omkijken naar burens en kennissen is hier sterk aanwezig en biedt kansen voor het ontwikkelen van kleinschalige particuliere vervoersvormen als automaatje en buurtbus. Woerden heeft vastgesteld beleid o.a. op het gebied van: laadpunten; bromfietzers op de rijbaan; parkeerbeleid; vrachtwagenparkeerbeleid; en route gevaarlijke stoffen.
 - Verkeersstructuurplan is door de raad vastgesteld in het jaar 2000 en wordt momenteel herzien. Deze herziening is gedoopt tot ‘verkeersvisie’. Deze zal na de zomer 2016 ter vaststelling aangeboden worden aan de gemeenteraad. Daarna zal deze verder uitgewerkt worden tot in een gemeentelijk verkeers- en vervoersplan waarin concrete maatregelen beschreven worden. Beide plannen zijn veelomvattend in de zin dat veel verkeer dossiers hierin integraal aan de orde komen.
4. Kansen om kenniseconomie te verbinden met de maakindustrie, logistiek en handel
- Het Technisch MBO onderwijs in Woerden is innovatief en onderscheidend in de Utrechtse regio en biedt net als de ‘kaas academie’ en ‘kaas experience’ en ‘biobased economie’ kansen om de kenniseconomie te verbinden met de maakindustrie, logistiek en handel. De ‘Woerden Werkt’ projecten, zoals ‘Kom binnen bij bedrijven’ dag bieden kansen voor een evenwichtige sociaal- economische structuur.

Oplegnotitie bij Peilnota Ruimtelijk-economische koers

Opgesteld onder verantwoordelijkheid van de U10 Bestuurstafels Ruimte & Economie

Deze oplegnotitie dient als input voor een (interactieve) discussie met de leden van de commissie Algemeen op 18 of 19 mei 2016.

Aanleiding

Het College B&W verzoekt de gemeenteraad kennis te nemen van de in de Peilnota geformuleerde eerste uitwerking van “groen, gezond en slim” als richtinggevend motief voor de regionale koers, en om, mede aan de hand van de geformuleerde vragen, kaders en richting aan het regionaal proces mee te geven. De planning is in mei de reacties en input van de U10 gemeenteraden te ontvangen. De input wordt verwerkt in een (concept -)koers.

Vervolg

De ‘concept- Ruimtelijk-economische koers U10’ wordt na de zomer 2016 aan de colleges en raden voorgelegd. Uitgangspunt is dat dit document ter vaststelling aan de gemeenteraden wordt aangeboden; dan heeft het voldoende betekenis om daadwerkelijk urgentie en richting te geven aan de U10-samenwerking in het ruimtelijk-economisch domein.

Kernvraagstukken

In de peilnota is gezocht naar de regionale focus die kansen biedt voor de gemeenten afzonderlijk en voor de regio als geheel. Er zijn drie kernvraagstukken geformuleerd, die worden ingevuld vanuit een voor de regio herkenbaar profiel: ‘groen, gezond en slim’:

- I. Hoe vergroten we onze agglomeratiekracht door samenwerking en complementariteit?
- II. Hoe kunnen we de groei van de regio opvangen en tegelijk de kwaliteit van de leefomgeving versterken?
- III. Hoe gaan we om met sociaal- economische verschillen in de regio?

Uw reacties kunnen duidelijk maken:

1. Hoe invulling te geven aan de pijlers van het richtinggevend motief, ‘groen, gezond en slim’,
2. of U zich kunt vinden in de kernvraagstukken,
3. welke bijdragen gemeente Woerden kan leveren aan de verschillende vraagstukken (zie inhoudelijke opvatting van college B&W Woerden in RIB Peilnota)
4. of er vraagstukken ontbreken die nog opgenomen zouden moeten worden.

Peilnota: vragen aan U10-gemeenteraden

In de Peilnota worden aan de U10 gemeenteraden 4 concrete vragen gesteld:

1. Wat kan uw gemeente bijdragen aan een strategie die uitgaat van groen, gezond en slim? (voortbouwend op geformuleerde trefwoorden; denk aan: kwaliteiten, initiatieven, projecten)
2. Op welke wijze is uw gemeente onderscheidend in de Utrechtse regio?
3. Welke concrete keuzes en uitgangspunten zijn nodig om de groei van de regio op een groene, gezonde en slimme manier te accommoderen? (met bovenstaande keuzes als vertrekpunt)
4. - Met welke maatregelen stimuleren we een evenwichtige sociaal- economische structuur in de regio? (bijvoorbeeld: woningmarkt, economisch beleid, inzet op gezondheid)
- Welke kansen ziet u in uw gemeente om de kenniseconomie te verbinden met de maakindustrie, logistiek en handel? (bijvoorbeeld: innovatieve bedrijven, samenwerkingen tussen bedrijven of tussen onderwijs en arbeidsmarkt)

U10

ATLAS
REGIO UTRECHT

Voorwoord

Wat is de regio Utrecht? Is er sprake van één regio, en wat zijn daarvan de kenmerken? Hoe wonen en werken mensen, en waar recreëren ze in de regio? Er zijn verschillende manieren om deze vragen te beantwoorden: bijvoorbeeld door de gezamenlijke identiteit, de onderlinge samenhang of juist de verschillen binnen de regio te benadrukken. Al deze invalshoeken zijn gebruikt in deze atlas van de Utrechtse regio. Met als doel om een bouwsteen neer te leggen voor een ruimtelijke en economische koers van de regio. Een koers die richting kan geven aan de samenwerking tussen de tien gemeenten die gezamenlijk de Utrechtse regio vormen. Uit deze atlas blijkt dat de ruimtelijk-economische samenhang in de regio zodanig groot is, dat samenwerking tussen de gemeenten, bedrijven, kennisinstellingen en mede-overheden onontkoombaar is. Over de koers van die samenwerking gaan wij de komende periode graag het gesprek aan.

Wij wensen u veel leesplezier.

Herman Geerdes, wethouder Houten
Paulus Jansen, wethouder Utrecht

WERKEN EN LEREN

Utrecht is een stevige economische motor. De regio heeft een sterke diensteneconomie en ontwikkelt steeds meer een oriëntatie op gezondheid, kennis en creativiteit.

€ 38.255

BRUTO REGIONAAL PRODUCT
PER INWONER IN NEDERLAND

€ 69.079
REGIO
A'DAM

€ 54.300
REGIO
UTRECHT

€ 41.084
REGIO
DEN HAAG

€ 43.362
REGIO
R'DAM

NL

Toonaangevende bedrijven en instellingen

De centrale ligging, de aantrekkelijke leef-omgeving, de hoog opgeleide bevolking en de aanwezigheid van toonaangevende kennis-instellingen zorgen ervoor dat veel bedrijven zich graag in de Utrechtse regio vestigen. De oostkant van de regio kent veel grotere instellingen op het gebied van life sciences, duurzaamheid en gezondheid, terwijl in het westen en zuiden van de regio het MKB, logistiek en distributie sterker vertegenwoordigd zijn.

Aandeel industrie in totaal arbeidsplaatsen

4% U10
10% Nederland

Aandeel informatie en communicatie in totaal arbeidsplaatsen

8% U10
3% Nederland

Na een afstudeerstage bij het RIVM in Bilthoven kreeg ik het aanbod daar te komen werken na afronding van mijn studie aan de Universiteit Utrecht. Ik was blij dat ik dichtbij huis zo'n mooie baan vond.

Diensten, gezondheid, kennis en creativiteit steeds dominanter

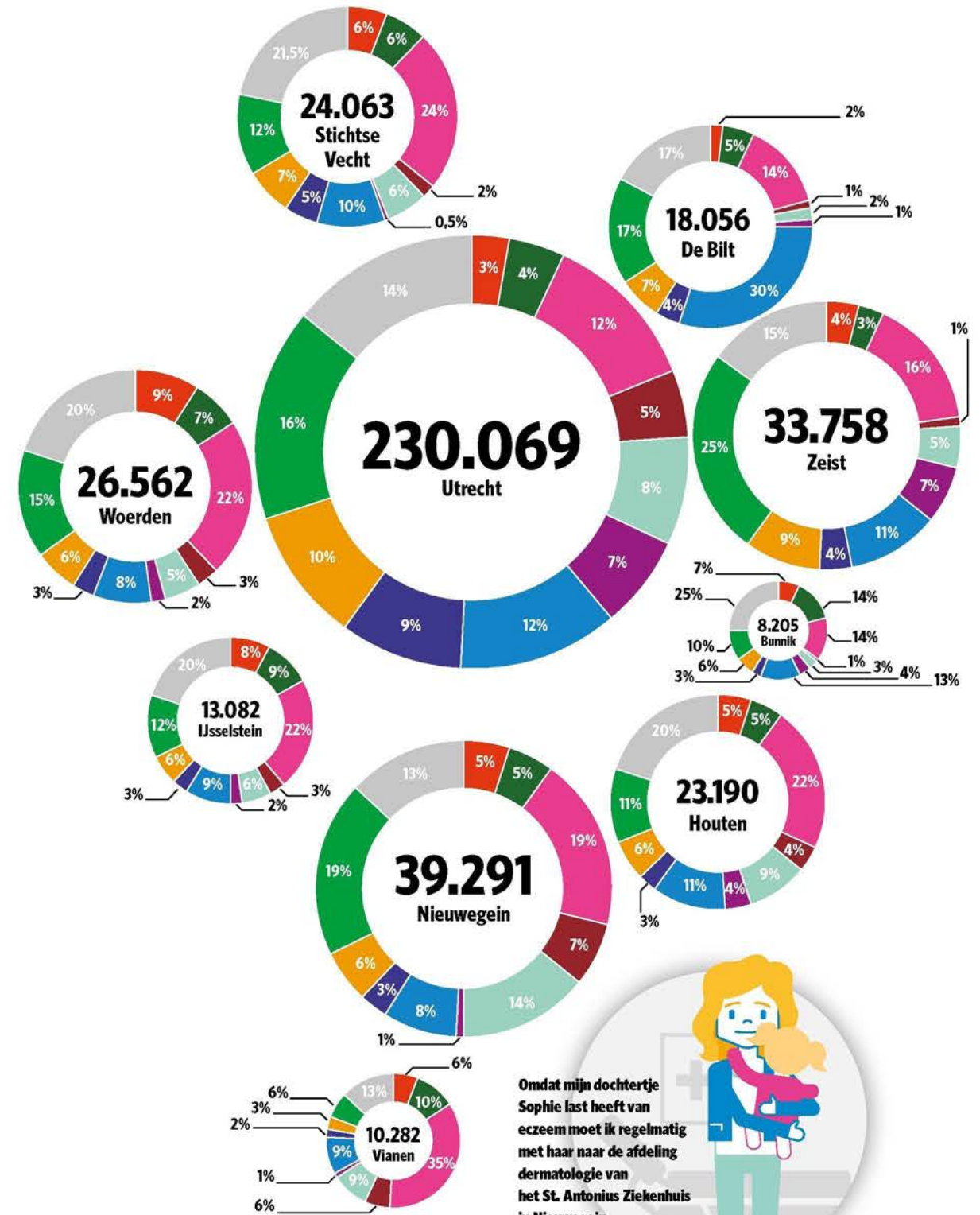
De Utrechtse economie is traditioneel sterk in nationaal geïntereerde diensten, zoals ICT-consultancy, banken en verzekeringen. De goede bereikbaarheid van de regio zorgt ervoor dat logistiek en distributie sterk vertegenwoordigd zijn. De groei vindt vooral plaats op het gebied van kennis en creativiteit, onder meer rondom de thema's gezondheid, life sciences en duurzaamheid. Het Utrechtse gezondheidscluster is, zeker indien verpleging buiten beschouwing wordt gelaten, zeer dominant in vergelijking met andere stedelijke regio's.

Banen gezondheids-economie (excl. care) per 1.000 inwoners (2012)

90
U10

67
Amsterdam

47
Eindhoven

Omdat mijn dochtertje Sophie last heeft van eczeem moet ik regelmatig met haar naar de afdeling dermatologie van het St. Antonius Ziekenhuis in Nieuwegein.

Een complementair aanbod aan kantoorlocaties en bedrijventerreinen

Het aanbod aan bedrijventerreinen en kantoren in de Utrechtse regio is gevarieerd en complementair. Voor zware industrie is vooral in Lage Weide (Utrecht) beperkt ruimte, hoewel ook daar de fysieke en milieuruimte steeds meer tegen grenzen aanloopt. Door de goede ligging beschikt de regio over veel locaties voor logistieke bedrijven. De overige bedrijventerreinen variëren van gemengde locaties met veel MKB, locaties met een meer parkachtige campusuitstraling tot locaties waar ook zorg, onderwijs en grootschalige detailhandel zijn gevestigd (CELS). Voor kantoren is de omgeving van het centraal station van Utrecht dé toplocatie. Ook in andere delen van Utrecht, Nieuwegein, Houten, Zeist en Woerden bevinden zich grotere concentraties van kantoren, veelal in de nabijheid van snelwegen of OV-knooppunten. Ook in de Utrechtse regio is op specifieke locaties sprake van structurele leegstand. Het aandeel leegstand ligt in de Utrechtse regio evenwel lager dan het landelijk gemiddelde. Er zijn inmiddels diverse kantoorpanden getransformeerd naar woningen, met name in Utrecht en Nieuwegein.

Leegstandspercentage kantoren in 2013 (DTZ Zadelhoff)

13,8%
U10

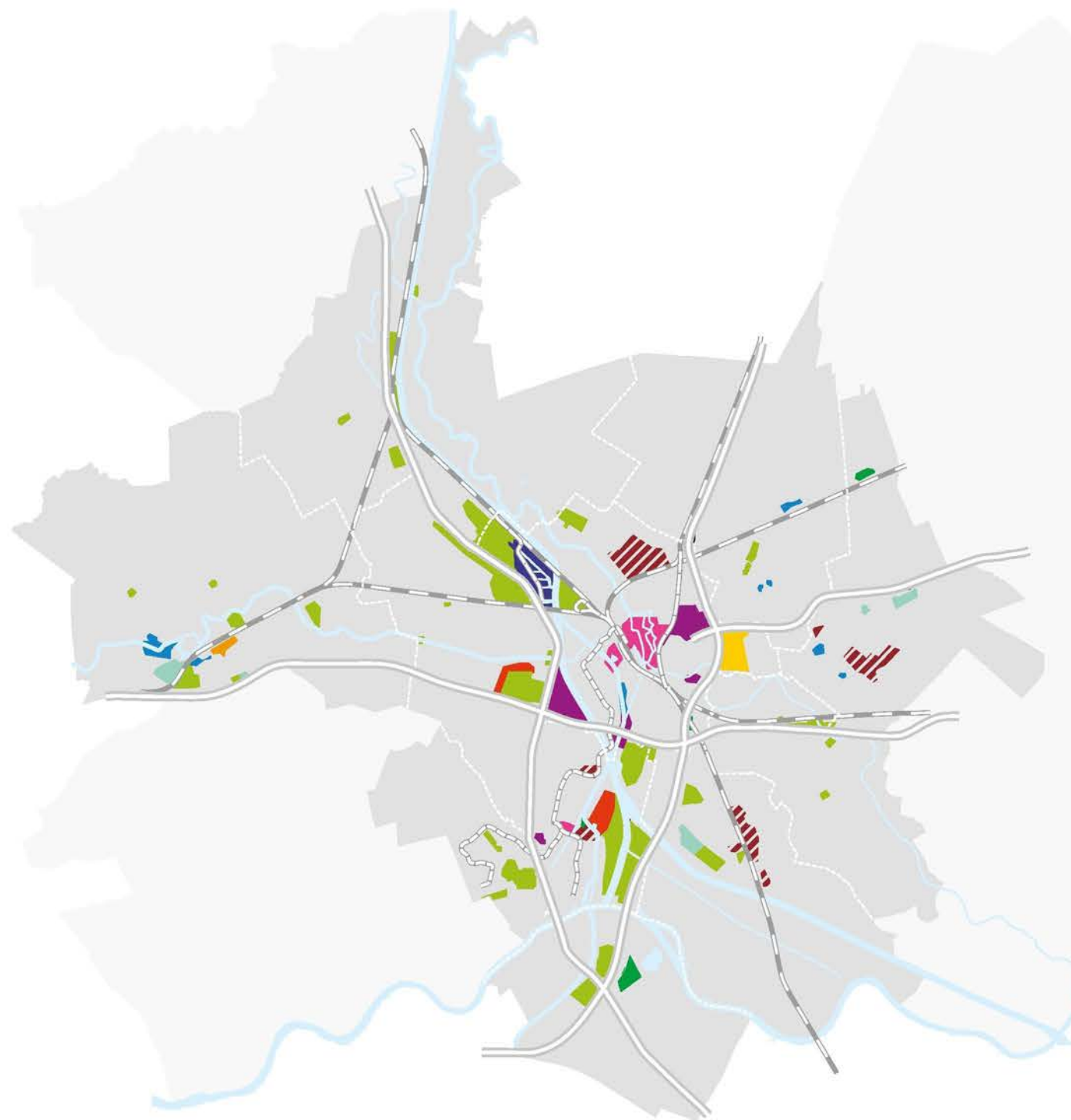
15,7%
Nederland

BEDRIJVENTERREINEN

- Gemengd
- Zwaar industrieel
- CELS-concept (Care, Education, Leisure, Shop)
- Binnenstedelijk bedrijventerrein
- Logistiek
- Campus
- Utrecht Science Park

KANTOORLOCATIES

- OV Knooppuntlocatie
- Kantoren op bedrijventerrein
- Kantoren in woonomgeving
- Centrum/Stationsgebied
- Snelweglocatie

Utrecht is een echte onderwijsstad

De regio Utrecht heeft een groot onderwijsaanbod, variërend van de Universiteiten (UU, Nijenrode), Hogescholen (HU, HkU, Fontys) tot middelbaar beroepsonderwijs (ROC Midden Nederland, MBO Utrecht). Het hoger onderwijs heeft zich voornamelijk geclusterd in het centrum van Utrecht en op de Uithof, waar naast de universiteit ook de Hogeschool Utrecht zich steeds meer concentreert. De Mbo's zitten zowel in Utrecht als omliggende kernen zoals in Houten waar het Wellant College met een agrarisch opleidingscentrum is gevestigd.

45.708
studenten in
Hogeschool Utrecht

17.316
studenten in
ROC Midden Nederland

31.379
studenten in
Universiteit Utrecht

4.750
studenten in
Nyenrode Business
Universiteit

**Academic Ranking of world
Universities, 2014**

57

Universiteit Utrecht

77

Rijksuniversiteit Leiden

100

Vrije Universiteit Amsterdam

 Binnenstadscampus
 Utrecht Science Park

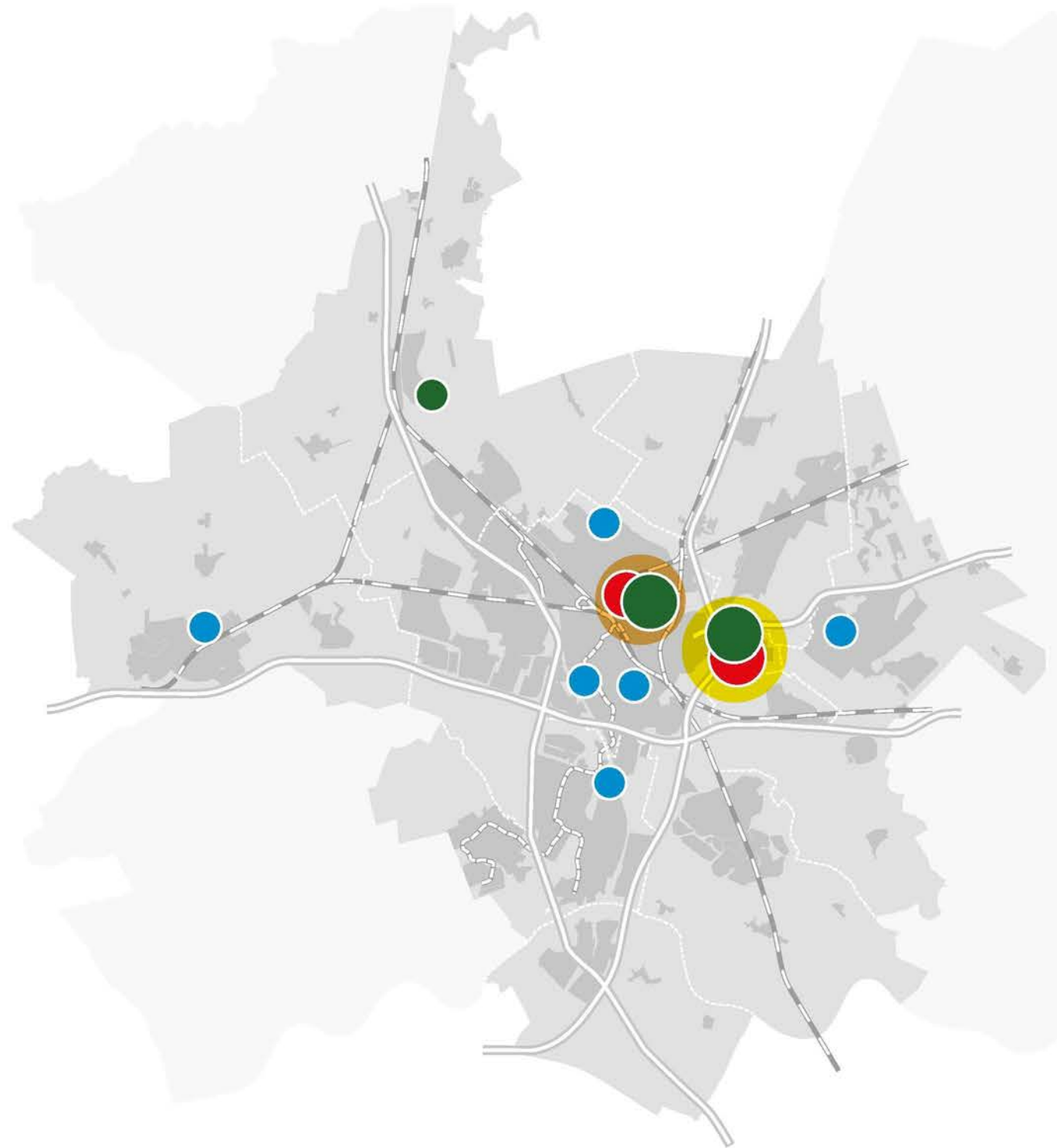
ROC Midden
Nederland

Hogeschool
Utrecht

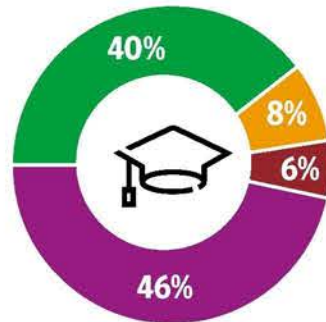
Universiteit

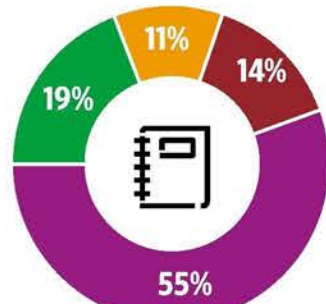
Studenten UU wonen deels in de stad Utrecht, en deels verspreid over het land

Veel studenten van de Universiteit Utrecht wonen op kamers in de stad Utrecht en op de Uithof. De centrale ligging van Utrecht zorgt ervoor dat een even groot deel van de studenten verspreid over Nederland woont. Velen van hen reizen met het openbaar vervoer voor hun studie naar de Uithof. Dit zorgt, ook nadat in 2018 de tram is gaan rijden, voor een zware belasting van de OV-as tussen het centraal station van Utrecht en de Uithof.

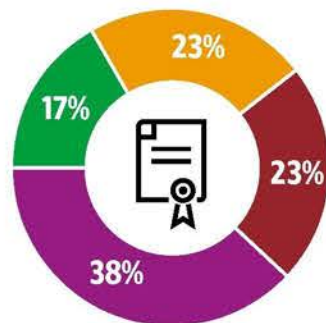
Woonplaatsen studenten

UNIVERSITEIT UTRECHT

HOGESCHOOL UTRECHT

ROC MIDDEN NEDERLAND

Aandeel studenten WO/HBO in totale bevolking (2013)

10,6%
Utrecht

6,9%
U10

4,1%
Nederland

Woonplaatsen studenten Universiteit Utrecht

RECREËREN EN BELEVEN

De regiobewoners maken gebruik van de Utrechtse binnenstad met haar winkels en haar culturele voorzieningen. Voor actievere recreatie in het landschap trekken velen de regio in.

POSITIE BINNEN 50 GROOTSTE GEMEENTEN

HORECA
EN WINKELS

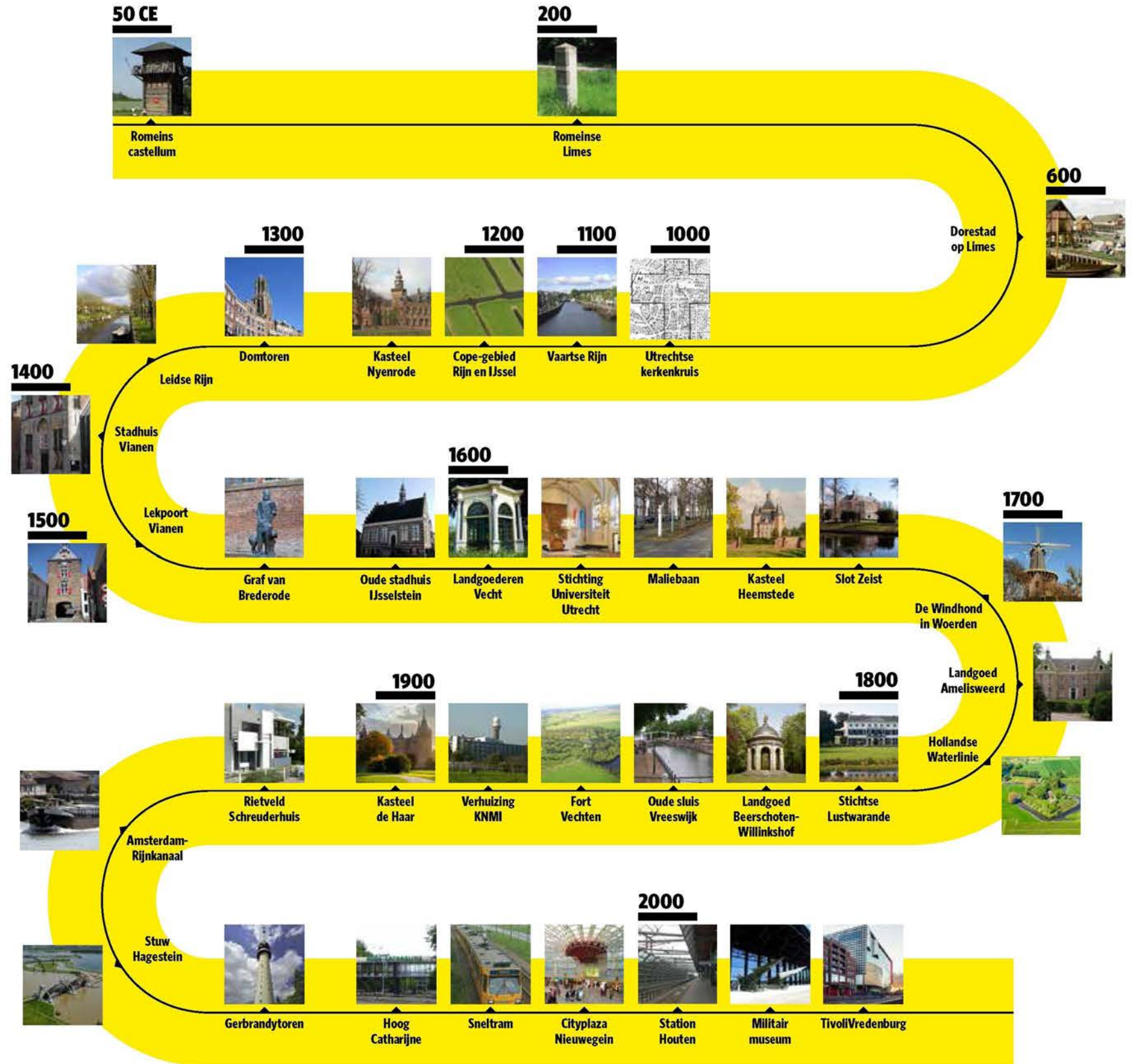
CULINAIRE
KWALITEIT

PODIUM-
KUNSTEN

2000 jaar geschiedenis

Bijna 2000 jaar geleden vestigden de Romeinen zich met enkele forten langs de toenmalige Rijn. Restanten hiervan zijn nog zichtbaar in Woerden, Vleuten, Utrecht en bij Fort Vechten. De stad Utrecht ontstond in de middeleeuwen nadat Willibrord zich er vestigde. Een rijke historie volgde als centrum van handel, kunst en kennis. In de nabije omgeving ontstonden steden als Vianen, Woerden en IJsselstein en buitenplaatsen langs de Vecht en op de Utrechtse Heuvelrug.

Publiekstrekking met nationale functie in Utrecht

In en rond het centrum van Utrecht zijn de voorzieningen geconcentreerd die de bezoekers uit heel Nederland weten te vinden. Ook als winkelstad heeft Utrecht een nationale functie. De clustering van voorzieningen biedt het interactiemilieu dat nodig is om bezoekers ook in de toekomst te binden. Het verzorgingsgebied strekt zich uit van Gouda tot Harderwijk en van Hilversum tot Tiel.

1. Hoog Catharijne

2. Dom

3. Binnenstad

4. TivoliVredenburg

5. Catharijneconvent

6. Stadsschouwburg Utrecht

7. Beatrix Theater

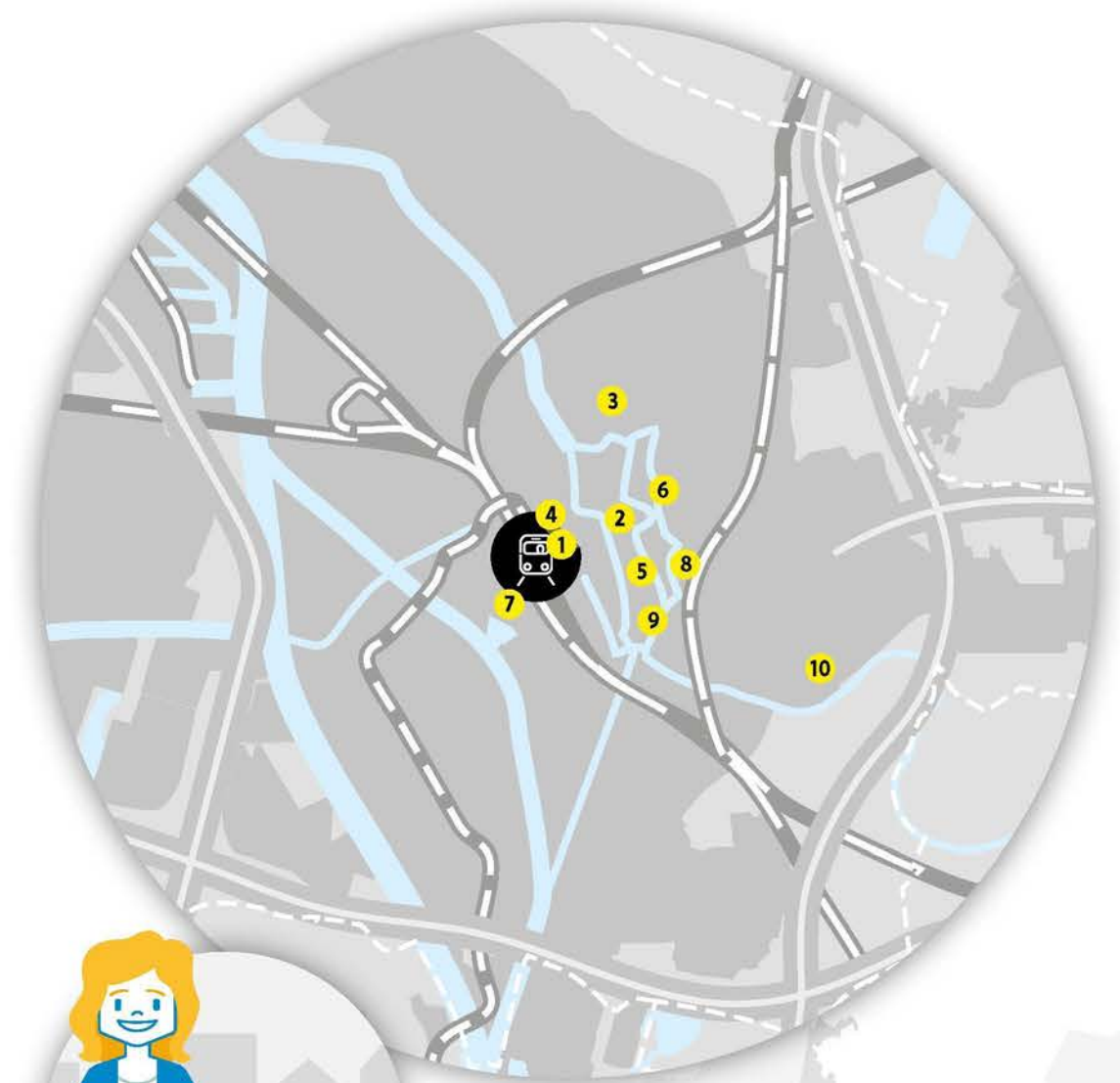
8. Spoorwegmuseum

9. Centraal museum

10. FC Utrecht

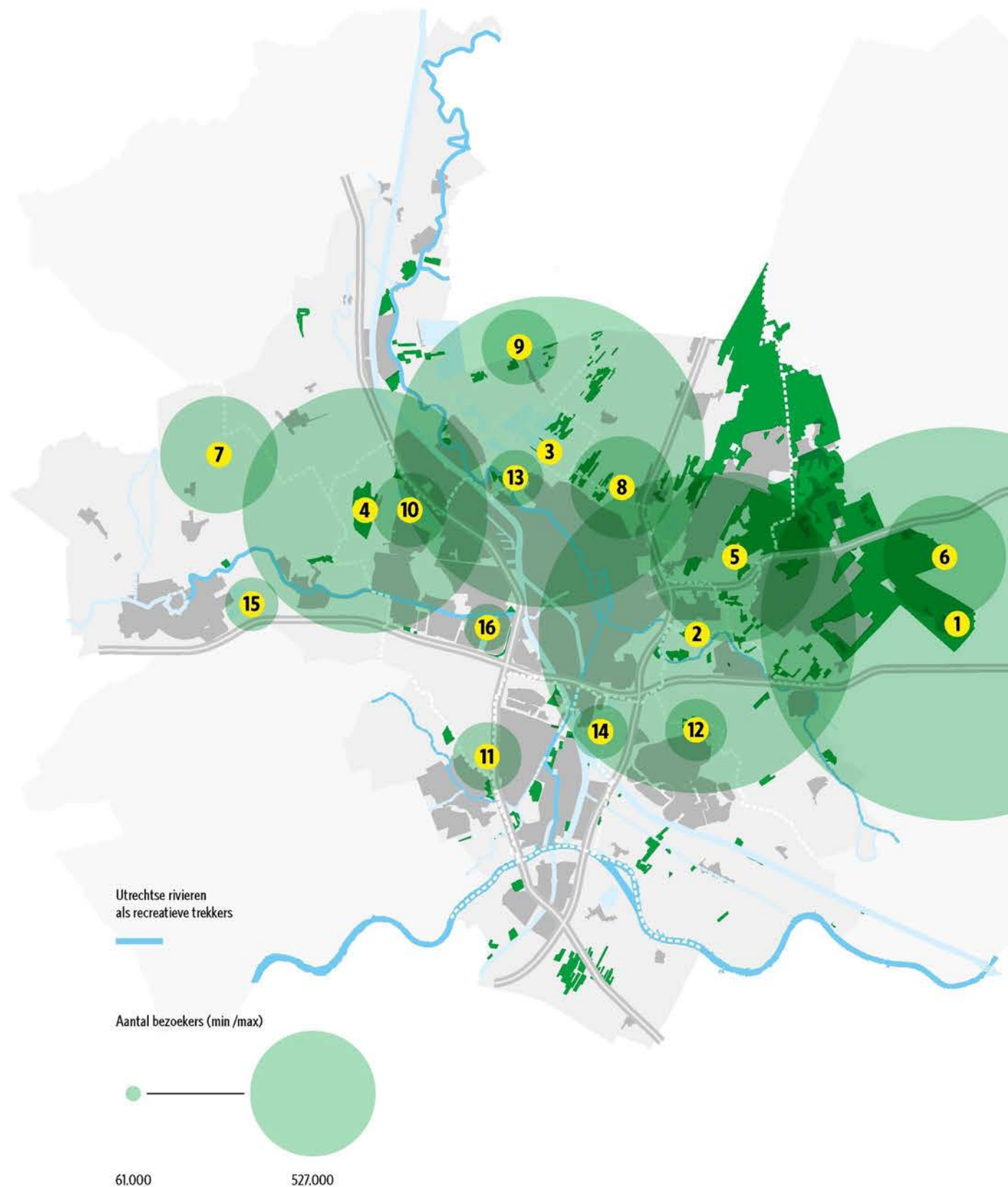
Martijn en ik gaan een paar keer per jaar uitgebreid shoppen in Utrecht. Vaste prik daarbij is het eten van een Utrechtse appelbol op de Vismarkt.

Groene recreatiemogelijkheden in de stadsregio

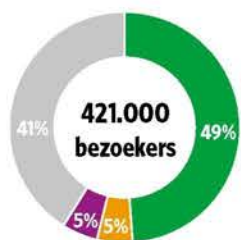
De Utrechtse regio heeft een rijk en afwisselend aanbod aan landschappen. De kwaliteit ervan is van groot belang voor het aantrekkelijke vestigingsklimaat van de regio. Echt nationale grote recreatieve attracties of voorzieningen zijn er niet buiten het centrum van Utrecht. De regio kent niettemin enkele unieke landschappelijke en cultuurhistorische structuren, zoals de Nieuwe Hollandse Waterlinie (Unesco Werelderfgoed) en de landgoederenmilieus langs de Vecht en de Stichtse Lustwarande. Er wordt vooral door regiobewoners zelf intensief gebruikt gemaakt van al het moois.

1 Bossen Austerlitz	9 De Strook
2 Amelisweerd/Rhijnduinen	10 Haarrijnse Plas
3 Maarsseveense Plassen	11 Nedereindse Plas
4 Haarzuilens/Wielrevelt	12 Bos Nieuw-Wulven
5 Houdringe/Beerschoten/Panbos	13 Gagelbos
6 Heidestein/Bornia	14 Down Under
7 Oortjespad	15 Cattenbroekerplas
8 Ruigenhoek	16 Strijkviertel

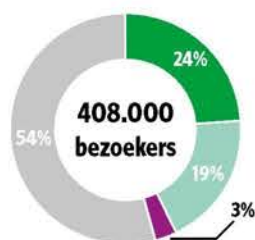

1. Bossen Austerlitz

2. Amelisweerd/
Rhijnduinen

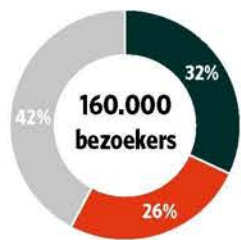
3. Maarsseveense
Plassen

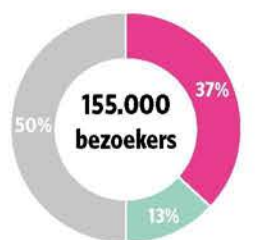
4. Haarzuillens/
Wielrevelt

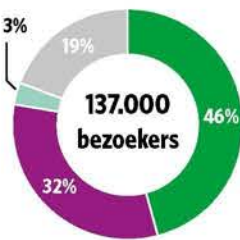
5. Houdering/
Beerschoten/Panbos

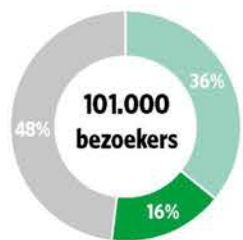
6. Heidestein/Bornia

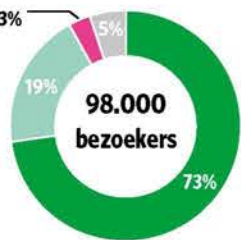
7. Oortjespad

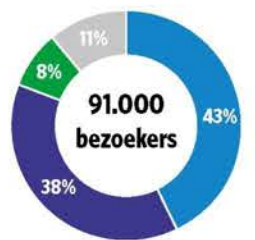
8. Ruigenhoek

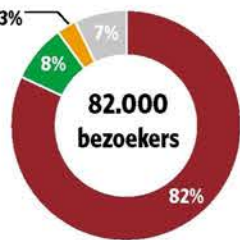
9. De Strook

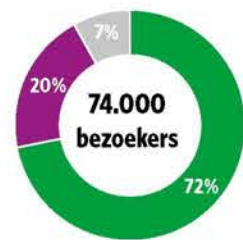
10. Haarrijnse Plas

11. Nedereindse Plas

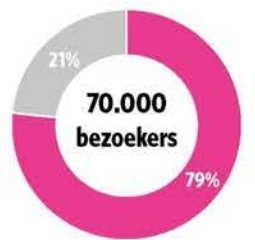
12. Bos Nieuw-Wulven

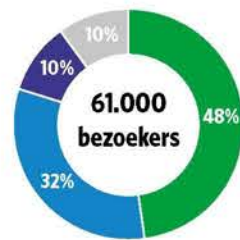
13. Gagelbos

14. Down Under

15. Cattenbroekerplas

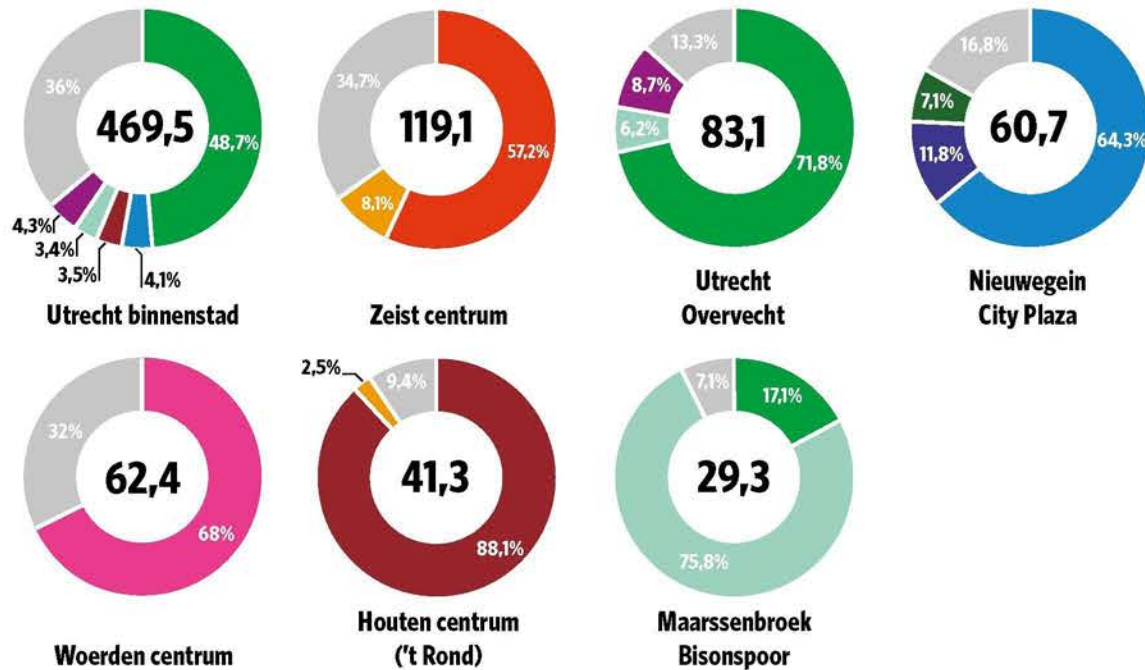
16. Strijkviertel

Regionale voorzieningenstructuur in verandering

Naast de binnenstad van Utrecht kent de regio nog enkele winkel- en voorzieningencentra met een regionale functie, én talrijke kleinere winkelcentra, podia en andere voorzieningen. Technologische, economische en maatschappelijke ontwikkelingen leiden onherroepelijk tot veranderingen in deze voorzieningenstructuur, waarbij het nog ongewis is wat de consequenties precies zullen zijn.

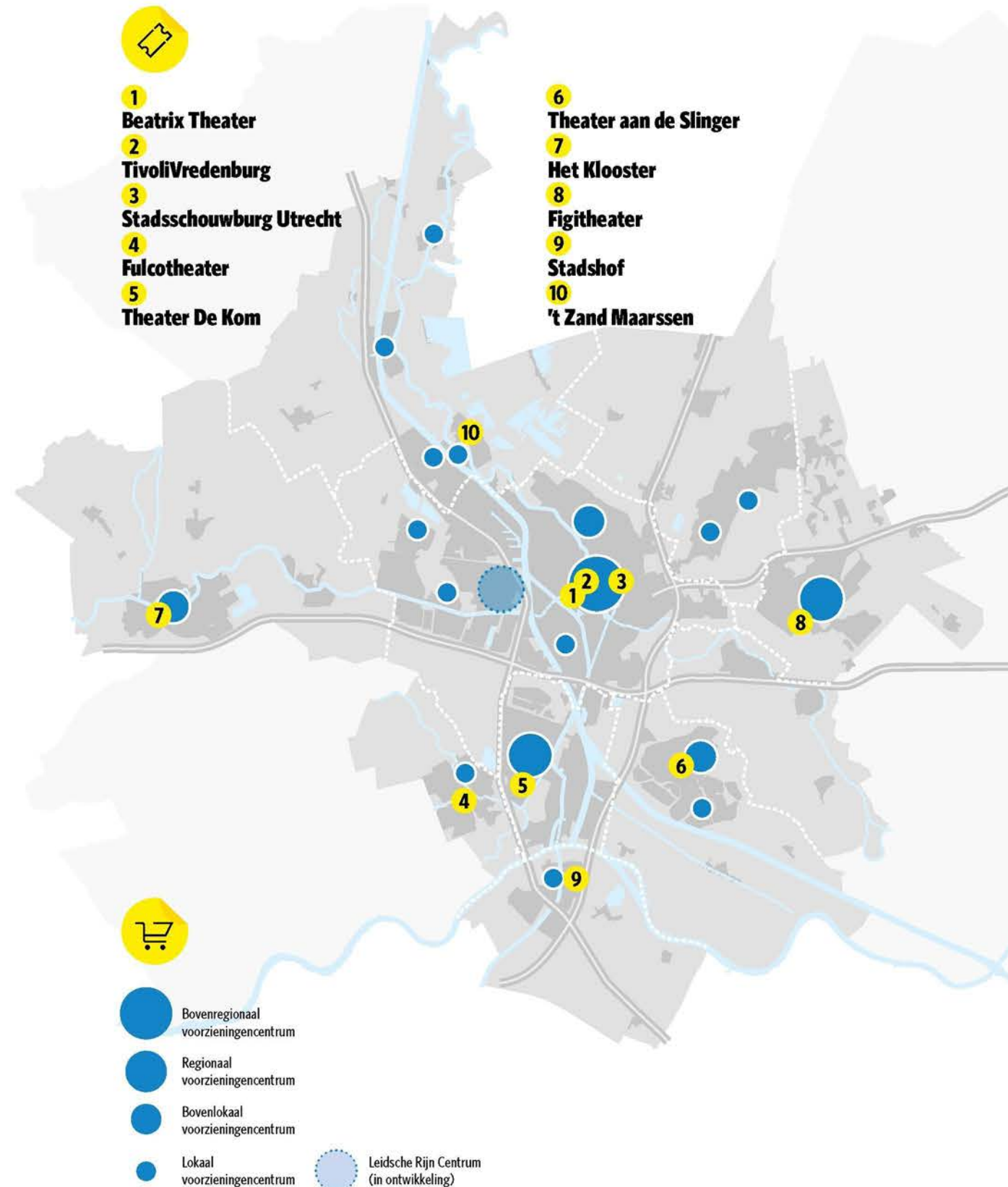
Herkomst bezoekers en omzet winkelcentra (niet dagelijkse producten) in miljoenen

Gemiddeld aantal bezoeken per persoon per jaar aan voorstellingen podiumkunsten

3,3
Utrecht

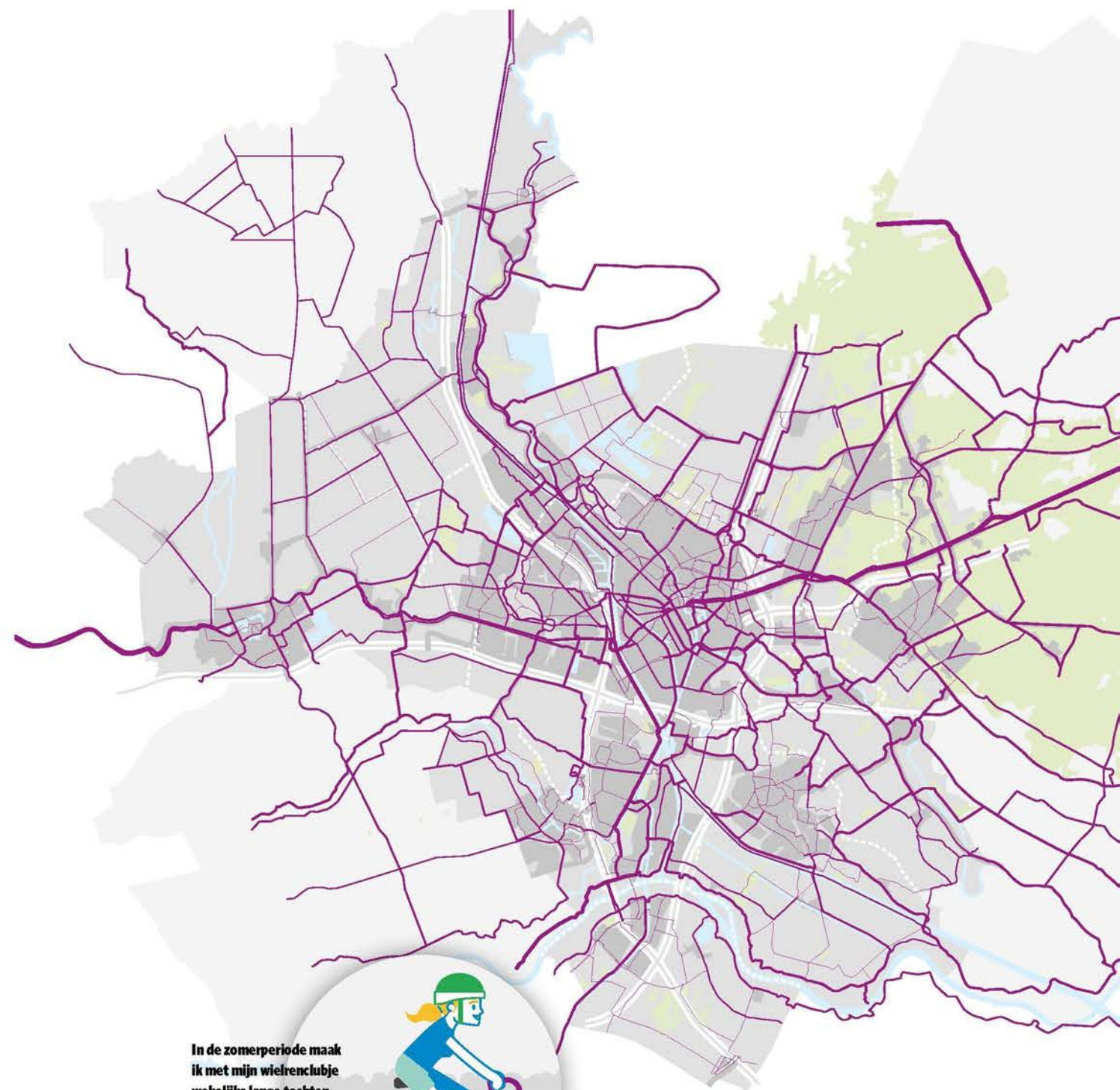
1,1
Nederland

Met de fiets de regio verkennen

Utrecht geniet internationaal aanzien als fietsstad en -regio. Nu al is er een groot aantal verplaatsingen per fiets, en dit aandeel blijft vooral in de stad Utrecht sterk groeien. De diversiteit, kwaliteit en nabijheid van landschappen in de regio is groot, waardoor de fiets ook voor sport en ontspanning in de regio bijzonder populair is. Deze kaart toont de intensiteit van recreatieve fietsbewegingen (data: Strava). Vooral in de bossen van Utrechtse Heuvelrug en langs de Utrechtse rivieren en kanalen zoals de Lek, de Kromme Rijn en de Vecht is een groot aantal recreatieve fietsers actief.

20,6 KM
Gemiddelde lengte
recreatieve fietsdagtocht

In de zomerperiode maak ik met mijn wielrenclubje wekelijks lange tochten door de regio. Vooral in de bossen rondom Zeist liggen geliefde routes die we vaak fietsen.

WONEN

Door de centrale ligging en de aantrekkelijke leefomgeving willen mensen vanuit heel Nederland graag in de Utrechtse regio wonen. Daardoor is er een grote en aanhoudende druk op het gevarieerde woningaanbod.

1.714

€/M² MEDIANE

TRANSACTIEPRIJS TUSSENWONING IN U10

2.500
A'DAM

2.119
UTRECHT

1.924
DEN HAAG

1.651
R'DAM

TRANSACTIE-
PRIJS PER M²
IN NEDERLAND

Een compleet aanbod van woonmilieus

De regio Utrecht heeft, mede dankzij de diverse en aantrekkelijke leefomgeving, een compleet aanbod van verschillende woonmilieus. Zo kunnen mensen stedelijk wonen in de stad Utrecht, maar ook rustig en landelijk in plaatsen als IJsselstein, Bunnik en Stichtse Vecht. Jonge mensen vestigen zich graag in Utrecht en blijven daar vervolgens vanwege de centrale ligging, het woonklimaat en de sterke economische positie. Veel van hen verhuizen in een later stadium naar een gemeente in de omgeving. Uit onderzoek blijkt dat de komende decennia de vraag naar woningen zich steeds meer op de stedelijke omgeving concentreert, en er daarnaast vraag blijft naar landelijk wonen.

1
Stedelijke woonomgeving
117.130 woningen

2
Hoogstedelijke woonomgeving
8.235 woningen

3
Bosrijke woonomgeving
45.855 woningen

4
Dorpse woonomgeving
18.865 woningen

5
Suburbane Vinex
17.070 woningen

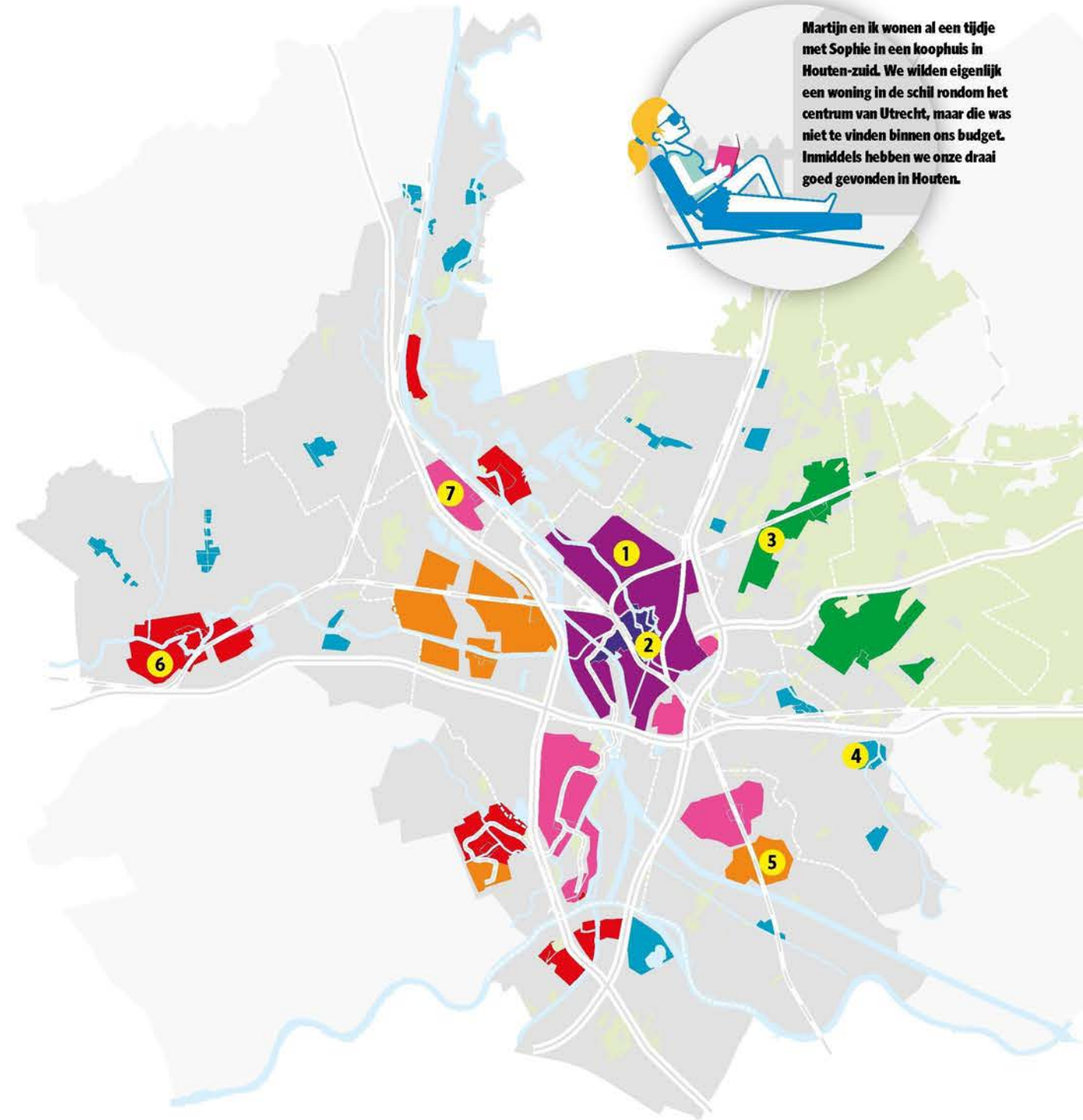
6
Hollandse steden
40.430 woningen

7
Suburbane groeikernen
50.970 woningen

Nr. 2

Positie Utrecht in woonaantrekkelijkheidsindex 50 grootste gemeenten (2015)

Blijvende druk op de woningmarkt

De woningmarkt in Utrecht heeft het in de crisistijd moeilijk gehad, maar bloeit sinds 2014 weer op. Prognoses wijzen uit dat de Utrechtse regio de komende decennia nog een groot woningtekort kent. Binnen de regio zijn wel verschillen waarneembaar. De K/V-ratio toont het aantal te koop staande huizen, gedeeld door het aantal verkochte huizen in 2014 en is daarmee een indicator voor de druk op de woningmarkt (hoe lager het cijfer, hoe groter de druk). De druk in de Utrechtse regio wordt onder meer veroorzaakt doordat de bewoners honkvast zijn waardoor er te weinig dynamiek is.

Prijsontwikkeling koopwoningen

Huizen te koop per 1.000 inwoners (2015)

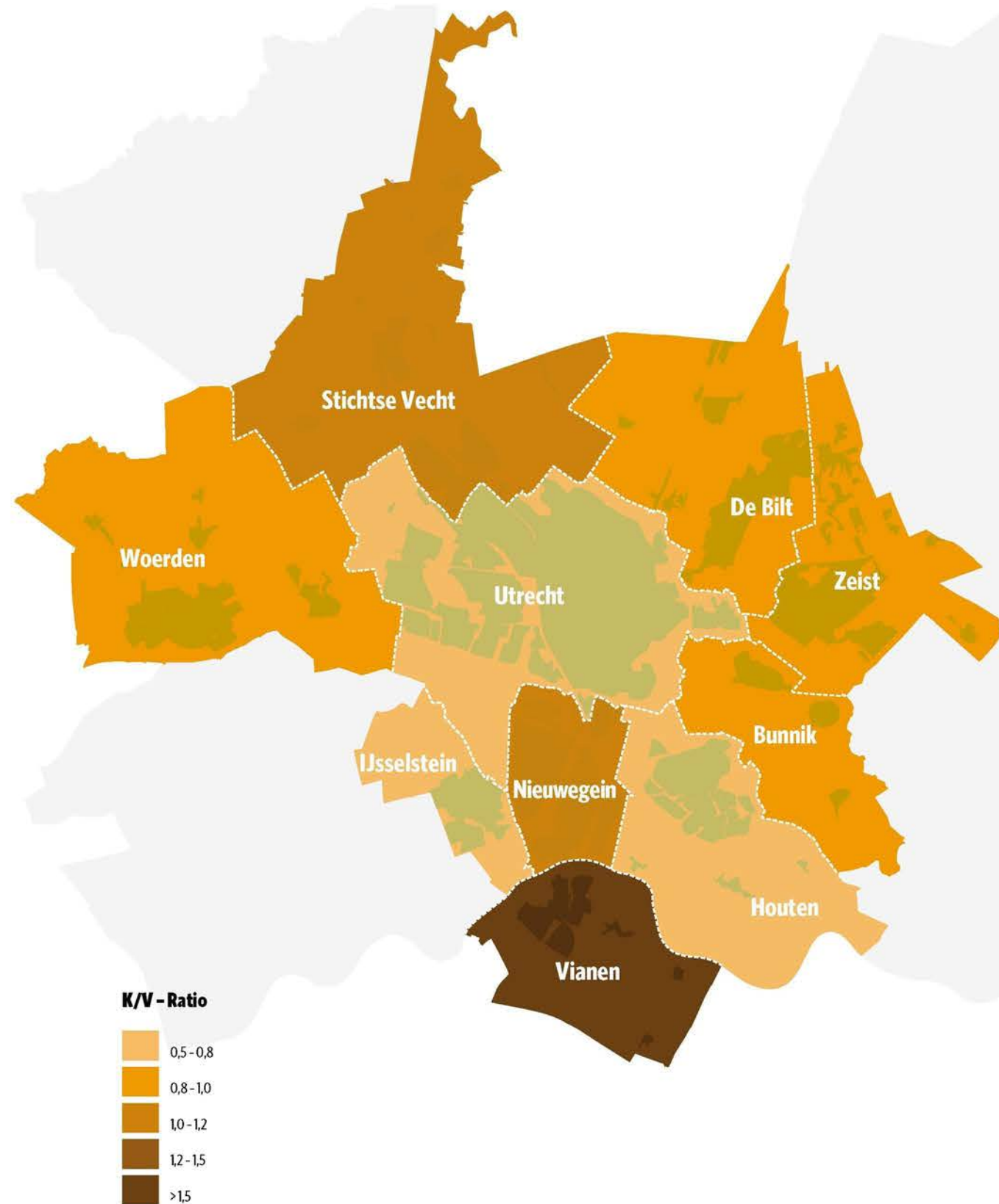
12,0
U10

10,3
Utrecht

13,8
Nederland

¹ Bunnik, De Bilt, Houten, Soest, Utrechtse Heuvelrug, Wijk bij Duurstede, Zeist.

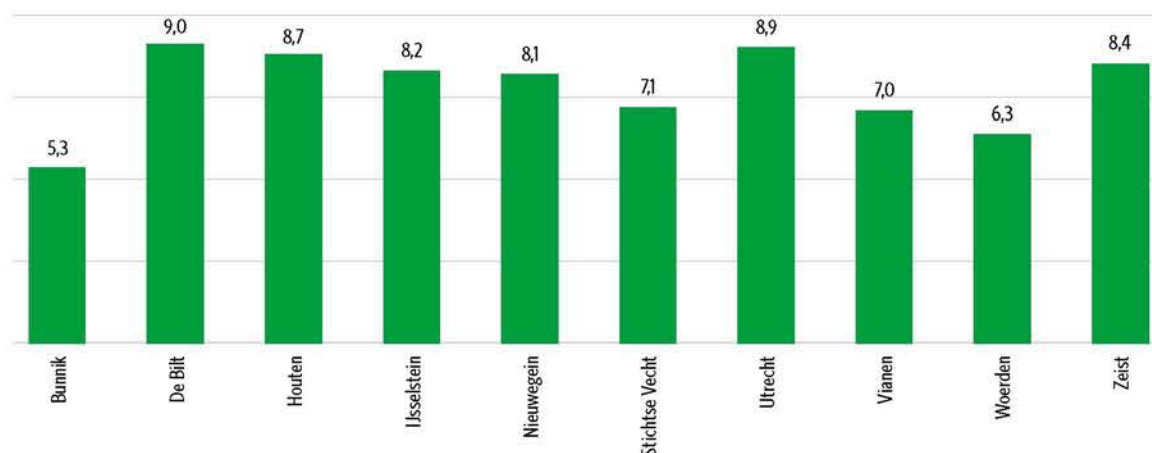
² Abcoude, Breukelen, De Bilt, De Ronde Venen, IJsselstein, Liemeer, Loenen, Maarssen, Nieuwegein, Utrecht, Vianen, Wijdemeren, Woerden.

Lang wachten op een sociale huurwoning

De druk op de woningmarkt manifesteert zich niet alleen in de koopsector, maar zeker ook in de sociale woningmarkt. Niet alleen is er in de hele regio sprake van lange wachttijden voor het verkrijgen van een sociale huurwoning, maar ook de betaalbaarheid van die voorraad staat onder druk. Met name de goedkopere sociale voorraad neemt af, terwijl de vraag naar dit type woningen toeneemt. De slaagkans bij reageren op een sociale huurwoning is de laatste jaren gedaald naar net boven de 10%.

Gemiddelde wachttijd eengezinswoning 2010-2014 (in jaren)

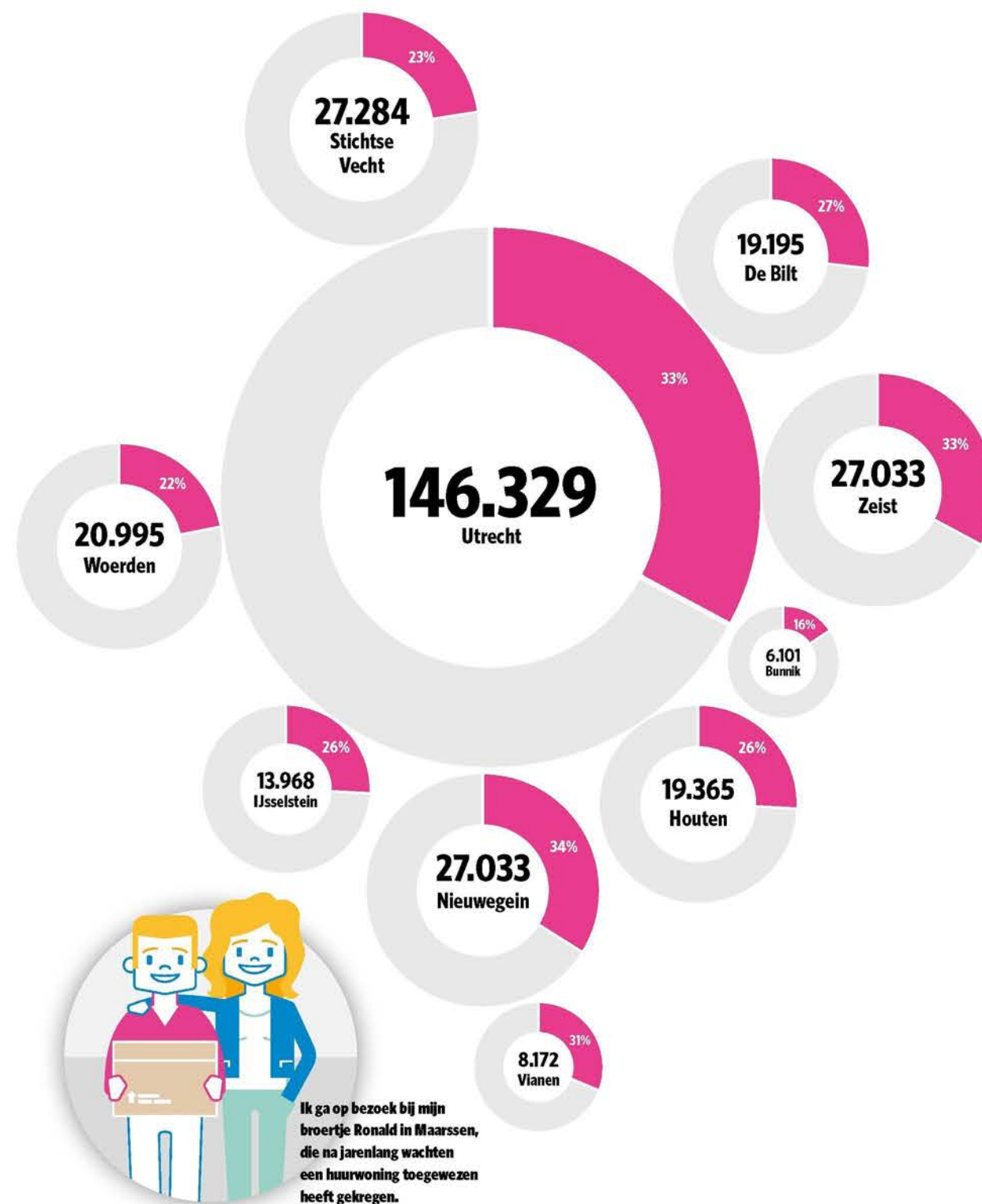

Aandeel nieuwe huurders (lage inkomens) boven NIBUD adviesuur

50%
U10

56%
Utrecht

Totale woningvoorraad (2014) en het aandeel corporatiebezit

Waar anderen stagneren, groeit Utrecht door

Volgens de jongste prognoses van het CBS/PBL groeit de gehele bevolking van Nederland tot 2025 met rond 650 duizend tot 17,4 miljoen inwoners. De bevolkingsgroei zorgt vooral in de grote steden voor een grote vraag naar extra woningen. Waar deze nieuwbouw gerealiseerd wordt, en aan welk type woningen behoefte is, zijn belangrijke vragen. Er is behoefte aan stedelijk wonen, maar is het ook mogelijk om op dergelijke locaties voldoende ruimte te vinden voor deze groeiopgave? Is het mogelijk om een deel van de groeiopgave in de regio op te vangen? Sluit de woningvoorraad voldoende aan bij de toenemende groep ouderen in de regio?

Verleden, ontwikkeling bevolking U10-regio, 2005-2013

Toekomst, ontwikkeling bevolking U10-regio, 2013-2030

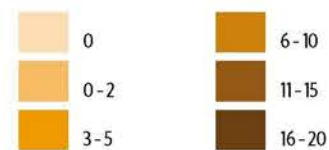

Geprognostiseerde bevolkingsgroei 2014-2040 (PBL)

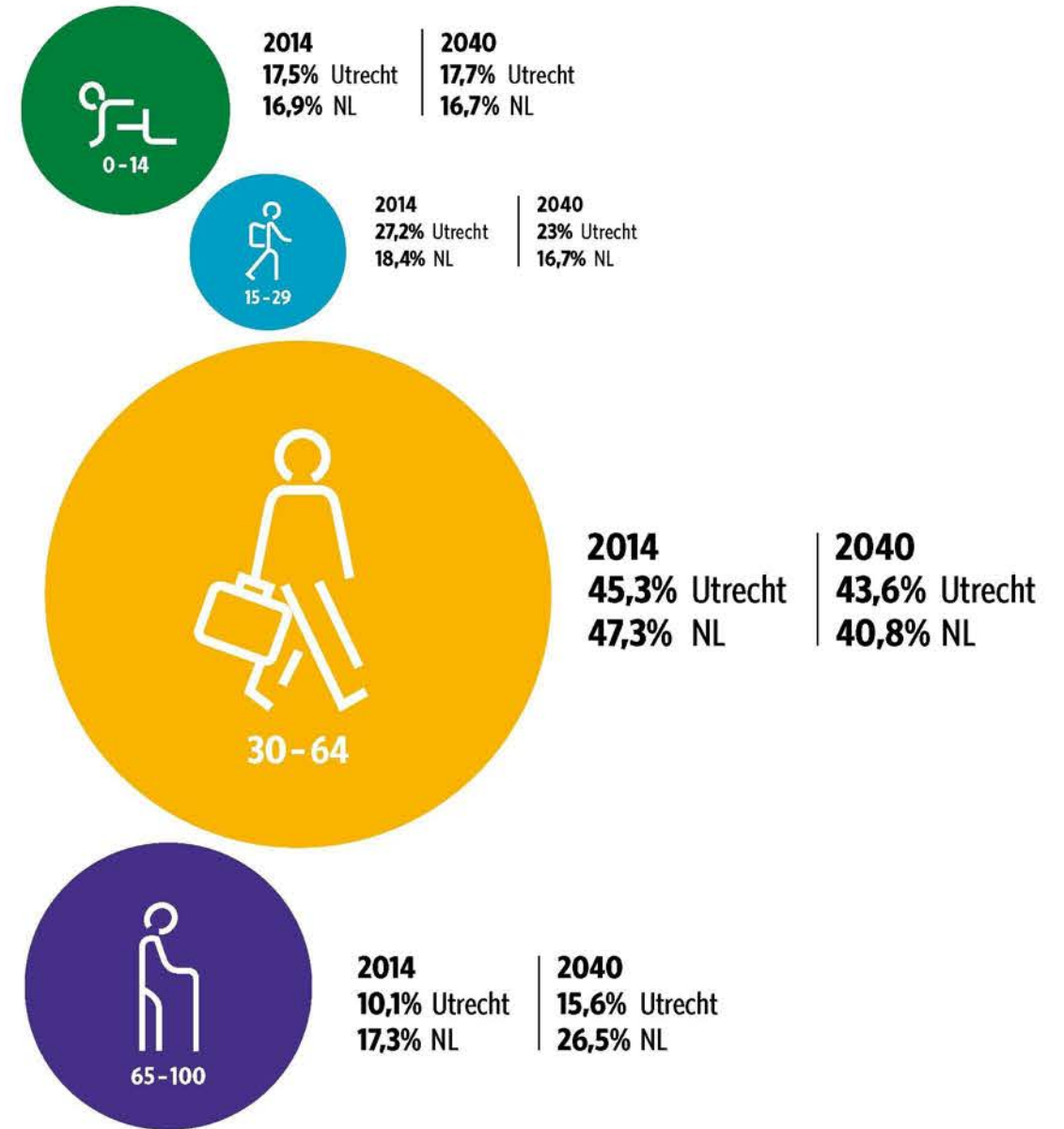
18,7%
U10

5,8%
Nederland

% ontwikkeling bevolking

Leeftijdsofbouw Utrecht en Nederland

VERPLAATSEN

Utrecht vormt een belangrijke schakel voor het nationale doorgaande verkeer en is daardoor vanuit heel Nederland goed bereikbaar.

Knelpunten doen zich vaak voor daar waar het nationale en regionale netwerk samenkomen.

ARBEIDSPLAATSEN (per 1.000)
BINNEN EEN UUR BEREIKBAAR
PER OV VANUIT STADSCENTRUM

1.427

DEN HAAG

1.619

AMSTERDAM

1.756

ROTTERDAM

2.135

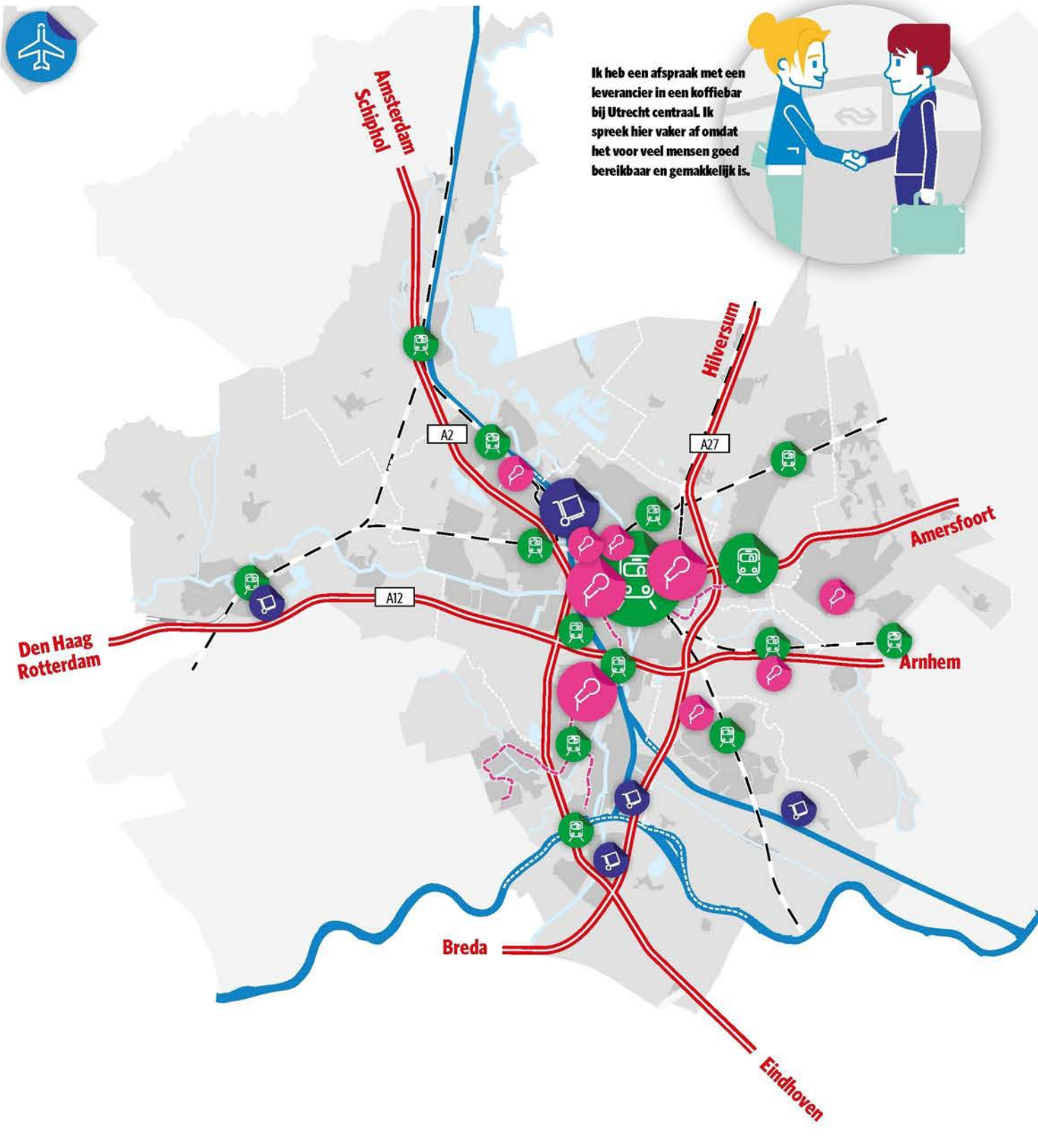
UTRECHT

Utrecht als draaischijf én ontmoetingsplaats

Door de centrale ligging in Nederland en belangrijke knooppuntfunctie in de nationale netwerken van spoor- en snelwegen is Utrecht zeer goed bereikbaar. Utrecht wordt wel eens de 'draaischijf van Nederland' genoemd. Die goede bereikbaarheid zorgt er ook voor dat Utrecht in toenemende mate als 'ontmoetingsplaats van Nederland' fungeert. Steeds meer evenementen, festivals, vergaderingen en congressen vinden plaats in de Utrechtse regio.

Ik heb een afspraak met een leverancier in een koffiebar bij Utrecht centraal. Ik spreek hier vaker af omdat het voor veel mensen goed bereikbaar en gemakkelijk is.

Logistiek

Evenementen

Schiphol

OV-knooppunt

A2 Snelweg

Tram

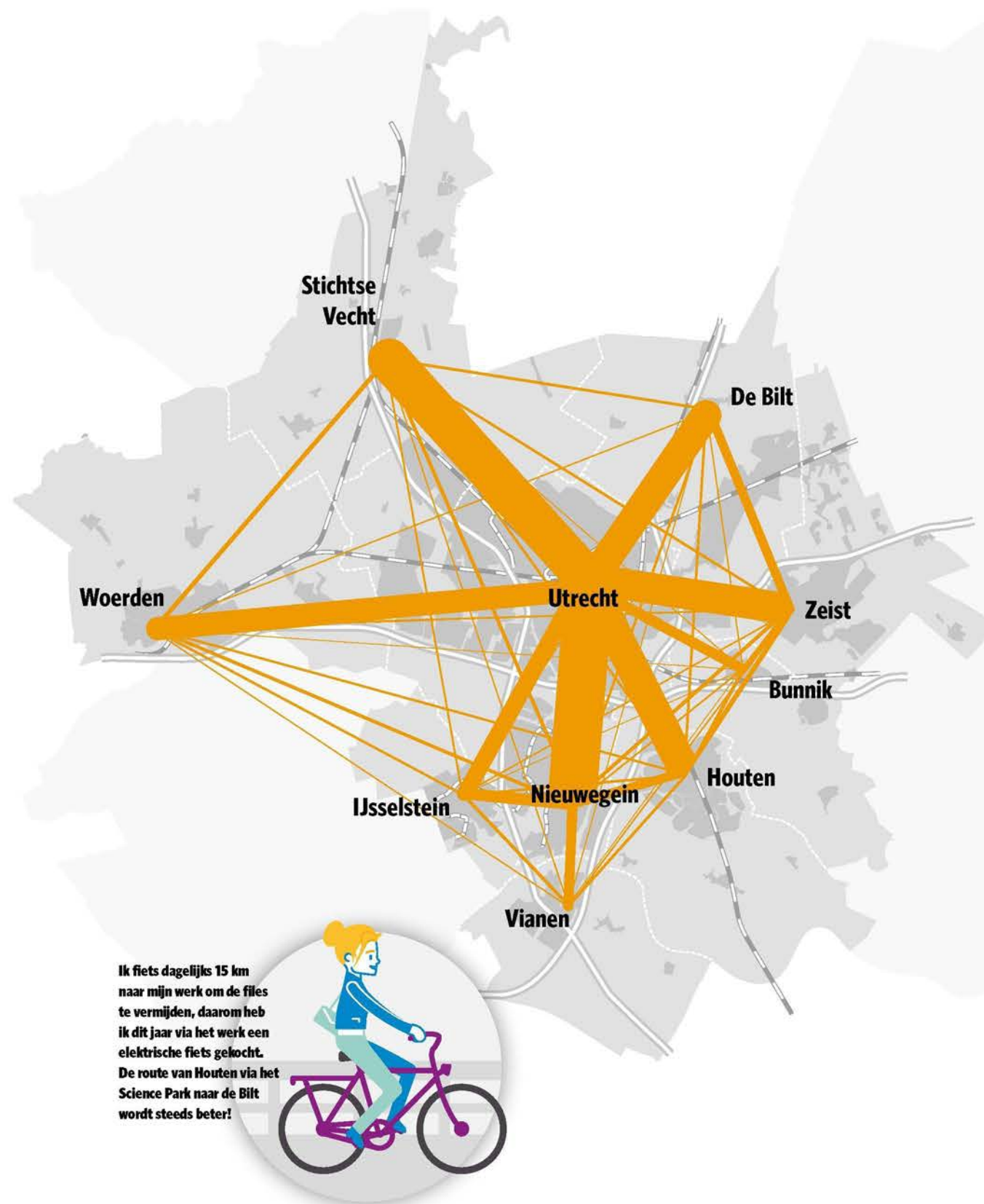
Trein

Waterweg

1.085.045
Bezoekers Jaarbeurs Utrecht
(2013)

Utrecht als spil in het regionale woon-werkverkeer

De gemeenten in de Utrechtse regio vormen gezamenlijk een stedelijk systeem waarin kris-kras relaties te herkennen zijn, bijvoorbeeld in het woon-werk verkeer. Op dit kaartbeeld is te zien waar zich in de ochtendspits de grootste stromen bevinden. De relaties tussen de centrale stad Utrecht en omliggende kernen zijn het sterkst. Daarnaast zijn er enkele duidelijke relaties tussen kernen onderling, bijvoorbeeld tussen Nieuwegein en Houten.

Zakelijke verkeersbewegingen ochtendspits intern

117.787

U10

64.691

Regio in

82.868

Regio uit

De best bereikbare regio

Vanuit Utrecht zijn in de ochtendspits binnen een uur reizen, afhankelijk van de vervoersmiddel, zo'n twee tot drie miljoen arbeidsplaatsen te bereiken. Dat is substantieel hoger dan de andere G4-steden en een belangrijke overweging voor bewoners om zich in onze regio te willen vestigen. Omgekeerd geldt voor bedrijven dat het potentieel aan werknemers binnen het uur reizen, uit meer dan vijf miljoen mensen bestaat.

Reistijden per OV tijdens de ochtendspits

- < 15 minuten
- 15 - 30 minuten
- 30 - 60 minuten

Reistijden per auto tijdens de ochtendspits

- < 15 minuten
- 15 - 30 minuten
- 30 - 60 minuten

Colofon

Redactie

Remko Stinissen (gemeente Houten),
Tom van Es (gemeente Stichtse Vecht),
Pascal van der Bol, Jan de Weerd
(gemeente Utrecht),
Ralph Kohlmann (U10)

Beeld

Dick Poelen
Total Public / Den Haag

Creatief concept & realisatie

Total Public / Den Haag

Drukwerk

Ando / Den Haag

Contact

www.utrecht10.nl
info@utrecht10.nl

Disclaimer

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave zorg is besteed kan voor de afwezigheid van eventuele (druk)fouten of onvolledigheden niet worden ingestaan en aanvaarden de opdrachtgever en andere betrokkenen deswege geen aansprakelijkheid voor de gevolgen van eventueel voorkomende fouten en onvolledigheden.